15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1864. ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 47.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ,

Η ΤΟ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΘΕΑΤΡΟΝ ΡΟΒΙΝΟΥ.

Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες ἀνήγγειλον ἐσχάτως, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος προταθὲν βραβεῖον τῶν 50,000 φράγκων πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ὠφελιμωτέρας ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἐπεδόθη τῷ Κ. Ρουμκὼρφ, ἐφευρετῇ τῆς νέας ἐπαγωγικῆς χοάνης πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Τὸ νέον τοῦτο διεδόθη ἀστραπηδὸν καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Εὐρώπην· πολλοὶ δὲ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, διεξερχόμενοι τὸ δελτίον τοῦτο τῆς νίκης, θέλουν ἴσως εἰπεῖ καθ' ἑαυτούς: «Τί ἐστιν ἡ χοάνη αὕτη τοῦ Ρουμκὼρφ, ἥτις ἀμείβεται οὕτω γενναίως;»

Εἰς πάντας τοὺς σιωπηλοὺς ἐκείνους φιλοπεριέργους, ὅσων τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων ἐκφεύγει τοιαύτη ἐρώτησις, θέλομεν ἀπαντήσει ὅτι ὑπάρχει εἰς Παρισίους ἓν μόνον κατάστημα, ὅπερ δύναται εὐχερῶς νὰ πείσῃ ἕκαστον περὶ τῶν θαυμασίων τοῦ φαινομένου τούτου. Τοῦτο δὲ οὔτε τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γαλλίας εἶνε, οὔτε τὸ τῆς Σορβόννης, οὔτε ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν, οὔτε τὸ Μουσεῖον τῶν τεχνῶν. Τὸ καθίδρυμα τοῦτο, μοναδικὸν τῷ ὄντι εἰς τὸ εἶδός του, εἶνε τὸ Θέατρον τοῦ Ρobίνου.

Καὶ ὄντως, οὐδεὶς ἐκ τῶν κατοίκων τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ Κ. Ρobῖνος, ὅστις μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ εὐσυνειδησίας ἐκτελεῖ τὸ ἔργον του ἐπὶ τῆς καθηγετικῆς ἕδρας ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ θεάτρου του, δὲν ἐπέφερε καίριον τραῦμα εἰς ὅλα τὰ τέως νομιζόμενα θαύματα καὶ τεράστια φαινόμενα, ἅτινα ἡ σκοτεινὴ μαγεία διεβίβασεν ἡμῖν μυστηριωδῶς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Εἰς τρόπον ὥστε οὔτε μάντεις ἢ μάγοι δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσι πλέον, οὔτε γόητες, οὔτε μυστήρια. Τὰ ἄντρα τοῦ Τροφωνίου ἠνοίχθησαν ἀπό τινος, καὶ ἀπέπτησαν ἐξ αὐτῶν οἱ θεοὶ τῆς μικρᾶς καὶ τῆς μεγάλης μαγείας.

Χάρις εἰς τὸν Κ. Ρobῖνον, τὰ μυστήρια ταῦτα εἶνε σήμερον δι' ὅλον τὸν κόσμον εὐληπτότερα τῶν θεατρικῶν ἀποκρύφων, καὶ δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι εὑρέθη πλέον ἡ κλεὶς τῆς ἀρχαίας μαγείας καὶ ἐτέθη εἰς φῶς ὁ μυστηριώδης αὐτῆς σάκκος. Ὁ Κ. Ρobῖνος μᾶς κάμνει νὰ παρευρισκώμεθα συνεχῶς εἰς ὅλην ἐκείνην τὴν ἐκπληκτικὴν σειρὰν τῶν θαυμασίων, ἅτινα ἄρχονται ἀπὸ τῆς ταχυδακτυλουργίας καὶ λήγουσιν εἰς τὴν λεγεῶνα ἐκείνην τῶν φαντασμάτων, τὰ ὁποῖα μεταφέρουσιν αὐτὸν ἑκάστην ἑσπέραν περὶ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἐπὶ τῶν ἀψηλαφήτων βραχιόνων των. Ἀλλ' ἐκτελῶν τὰ θαυμάσια ταῦτα ὁ ἀξιόλογος οὗτος φυσικὸς, προνοεῖ ταὐτοχρόνως ὅπως θέτῃ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸ ἐλατήριον, τὸ ἐπιφέρον τὴν θαυμαστὴν καὶ αὐτόχρημα μαγικὴν κίνησιν εἰς πάντα ταῦτα. Καὶ τότε ἕκαστος ἐννοεῖ ὅτι εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν γοητείαν οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει εἰμὴ ἀπατῶν καὶ ἐξαπατώμενοι, ὁ δὲ Κ. Ρobῖνος δύναται νὰ ἐπιφυλάξῃ δι' ἑαυτὸν μόνον τὴν ἀξίαν, ὅτι συντελεῖ ζωηρῶς εἰς τὸ διαφωτίζειν τοὺς τελευταίους καὶ ἀφαιρεῖν τὸ προσωπεῖον ἀπὸ τοῦ πρώτου.

Σήμερον, χάρις εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν ἀμοιβὴν, τὸ πείραμα τοῦ Ρουμκὼρφ ἐξῆλθεν εἰς φῶς. Εἰσέλθωμεν λοιπὸν, ἂν ἐπιθυμεῖτε, εἰς τὴν πολυτελεστάτην αἴθουσαν τοῦ Κ. Ρobίνου, καὶ θέλετε ἐννοήσει τάχιστα τὴν ἐνδιαφέρουσαν θέσιν, ἣν κατέχει ἡ ἰσχυρὰ καὶ θαυματουργὸς χοάνη τοῦ ἐφευρετοῦ τούτου εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Καὶ πρῶτον, βλέπετε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀναπτυσσόμενα ἀλληλοδιαδόχως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν τὰ περιεργό-

τερα φαινόμενα τοῦ μαγικοῦ τούτου ρευστοῦ, ὅπερ αὔριον θέλει μεταβιβάσει τὰς ἰδέας ὑμῶν ἐντὸς δευτερολέπτου ἀπ' ἄκρων ἕως ἄκρων τῆς σφαίρας. Ὁ Κ. Ῥοβῖνος ἐν γλαφυρᾷ βραχυλογίᾳ ἐκθέτει ὑμῖν εὐλήπτως τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ πάραυτα σειρὰ φανταστικῶν φαινομένων ἀναπτύσσονται πρὸ τῶν ἐκπεπληγμένων ὑμῶν ὀφθαλμῶν. Προσοχή! Ἡ τέως ὑπὸ ἁπλέτου φωτὸς καταπλημμυρουμένη αἴθουσα βυθίζεται ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ εἰς σκότος, καὶ σκότος ψηλαφητόν· ἀλλ' ὁ διὰ μιᾶς λέξεως ποιῶν σκότος δύναται ἐπίσης δι' ἑνὸς μόνου λόγου νὰ παράξῃ τὸ φῶς. Καὶ τῳόντι μόλις ἀκούεται προφερομένη ἡ φράσις γενηθήτω φῶς! καὶ ἐν ταχύτητι ἀστραπῆς ἅπασα ἡ αἴθουσα πληροῦται φωτός. Εἰς ταῦτα πάντα οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει ἢ ἁπλούστατόν τι φυσικὸν πείραμα. Διὰ μέσου τοῦ ὑελώδους ἠλεκτρισμοῦ εἰς ἑκάστην διαταγὴν τοῦ Κ. Ῥοβίνου ἀνάπτονται καὶ σβέννυνται ἐναλλὰξ καὶ τὰ τριακόσια τῆς αἰθούσης κηρία. Ἐπεκτείνατε, ἂν θέλετε, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πειράματος, καὶ στιγμηδὸν θέλουν ἀναφθῇ ὅλοι οἱ σωλῆνες τοῦ ἀεριόφωτος τῆς πόλεως τῶν Παρισίων.

Μεταβῶμεν εἰς ἕτερον θέαμα. Ἰδοὺ ὡραῖόν τι κάνιστρον, τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Ῥοβῖνος, πληρώσας χρυσῶν νομισμάτων, θέτει ἐπὶ μικροῦ σκίμποδος καὶ ἐπιτρέπει ὑμῖν μετὰ μειδιάματος ὅπως ἀποπειραθῆτε νὰ τὸ λάβητε ἐκεῖθεν. Ὁ πειρασμὸς εἶνε ἰσχυρὸς, ἐπαυξανόμενος μάλιστα ὑπὸ τῆς στιλπνότητος τοῦ πολυτίμου μετάλλου· πλὴν φεῦ! ἡ ἰσχὺς τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρευστοῦ εἶνε ἀσυγκρίτως ἰσχυροτέρα, καὶ τὸ ἀχυρόπλεκτον ἐκεῖνο κάνιστρον, τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἐφέρατε εἰς χεῖρας ὡς τεμάχιον στάχυος, μένει σερεῶς προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος, χωρὶς οὔτε αὐτὸς ὁ Ἡρακλῆς νὰ δύναται νὰ τὸ ἀποσπάσῃ.

Ἐπιθυμεῖτε ὁ ἠλεκτρισμὸς νὰ μεταβληθῇ εἰς γραφέα; εἶνε ἕτοιμος νὰ σᾶς ὑπηρετήσῃ. Διατάξατε, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Κ. Ῥοβίνου δημιουργήσει ἐπὶ τοῦ τοίχου τοὺς χαρακτῆρας, οὕστινας ἠθέλατε τῷ ὑποδείξει, καὶ μὲ τὸ χρῶμα μάλιστα ὅπερ ἐπιθυμεῖτε. Ἐνταῦθα ὁ ἠλεκτρικὸς τηλέγραφος προσκαλεῖ εἰς βοήθειαν τὴν χημίαν καὶ τὴν μαγείαν. Παρὰ τῷ Κ. Ῥοβίνῳ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τέχνη προσφέρουσιν ἀλλήλαις ἀμοιβαίως τὴν χεῖρα.

Ἰδοὺ καὶ ἕτερον πείραμα ἔτι ἐκπληκτικώτερον· Βεβαίως ἕκαστος ἐξ ὑμῶν ἔτυχε νὰ ἴδῃ γυμνάσια ἰσχύος, ἅτινα ἐκτελοῦσι διάφοροι Ἡρακλεῖς τῆς ἐποχῆς μας εἰς τὰ ἱπποδρόμια τῶν μεγαλοπόλεων. Καὶ ὅμως ὁ Κ. Ῥοβῖνος ὑπερέβη ἅπαντας τούτους, κρατῶν διὰ τῆς ἄκρας τοῦ δακτύλου του ἀπηωρημένον εἰς τὸν ἀέρα ἐκ μιᾶς μόνης τριχὸς τῆς κεφαλῆς παιδίον ἑπταετές. Θαῦμα! θέλετε ἀναφωνήσει βεβαίως· ἀλλ' ὁ Κ. Ῥοβῖνος σπεύδει νὰ σᾶς διαβεβαιώσῃ, ὑπομειδιῶν χαριέντως, ὅτι καὶ τοῦτο εἶνε ἓν ἐκ τῶν θαυμάτων... τοῦ ἠλεκτρο-μαγνητισμοῦ.

Ἀκούσατε! Ἰδοὺ ἓν μικρὸν τύμπανον Ζουάβου, πεσόντος εἰς Ἴγκερμαν. Τὸ τύμπανον τοῦτο κεῖται κατὰ γῆς μεμονωμένον καὶ ἄνευ κροτάλων· ἀλλ' ὅμως εἰς πρώτην διαταγὴν τοῦ Κ. Ῥοβίνου ἀκούονται ἀλληλοδιαδόχως οἱ διάφοροι τυμπανισμοί, ἀπὸ τοῦ ῥαταπλὰν ἢ προανακρούσματος μέχρι τῆς ὀπισθοχωρήσεως. Καὶ ἐνταῦθα ὡς πανταχοῦ ἐνεργεῖ ὁ ἠλεκτρισμὸς, ἐκτελῶν χρέη τυμπανιστοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ παράστασις ἄχρις ὥρας οὐδὲν ἕτερον προσέφερεν ὑμῖν ἢ ἐλαφρὰ ἀθυρμάτια. Ἰδοὺ ἡ χοάνη τοῦ Ῥουμκώρφ ἔρχεται, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν κεραυνείων βόμβων καὶ τρόμων της, ὅπως ἐπαυξήσῃ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεάματος καὶ καταζήσῃ αὐτὸ ἐκπληκτικώτερον. Ἡ φοβερὰ αὕτη μηχανὴ ἔχει ἀγνοῶ τι τρομερὸν καὶ καταπληκτικὸν, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει σέβας καὶ φόβον. Πρὸ μιᾶς ἀκόμη στιγμῆς ὁ Κ. Ῥοβῖνος περιεφέρετο εἰς τὴν αἴθουσαν, κινῶν τὸν γέλωτα ὑμῶν διὰ τῶν ἐλαφρῶν ἠλεκτρικῶν ναρκώσεων καὶ κλονισμῶν του· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην πόσον τρομερὸς φαίνεται πλησιάζων τὸ κεραυνοβόλον ὄργανον! Ἀρκεῖ ἡ ἐλαχίστη αὐτοῦ προσέγγισις ὅπως κατακεραυνοβολήσῃ ὑμᾶς στιγμηδόν!

Δύνασθε νὰ κρίνετε περὶ τῆς ἰσχύος τῆς μηχανῆς, βλέποντες τὸν Κ. Ῥοβῖνον ἀποσπῶντα ἐξ αὐτῆς σπινθῆρας, οἵτινες διασχίζουσι τὸν ἀέρα μὲ ὁλκὴν φωτὸς 45 ἑκατοστομέτρων ἑκτάσεως· νομίζετε ἀπαραλλάκτως ὡς νὰ θεωρῆτε τὰς τρομερὰς λοξοδρομίας τοῦ κεραυνοῦ ἐντὸς τῶν νεφῶν. Ὁ Κ. Ῥοβῖνος θέτει ὑπὸ τὴν ἔκρηξιν τοῦ σπινθῆρος τεμάχιον ὑάλου παχύτητος ἐννέα ἑκατοστομέτρων, καὶ ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ τεμάχιον τοῦτο διασχίζεται καθ' ὅλον τὸ πάχος του ὑπὸ σχισμῶν, προσομοίων ταῖς τῶν λεπτῶν τριχάπτων.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν πραγματικῶς ὁ Κ. Ῥοβῖνος μεταμορφοῦται εἰς ἐρίγδουπον καὶ τερψικέραυνον Δία. Ἰδοὺ μία ἐκπυρσοκρότησις, ἥτις προσφέρει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν καθ' ὅλην τὴν ἐντέλειαν καὶ φυσικότητα τὸ θέαμα τοῦ διασχίζοντος τὰ νέφη κεραυνοῦ· ἰδοὺ ἑτέρα, ἥτις παρέχει ἡμῖν τὸν σχηματισμὸν τοῦ βορείου σέλαος μετὰ τῶν λαμπρῶν πυρίνων στεμμάτων, ἅτινα τὸ ρευστὸν χαράσσει εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν.

Καὶ ἐν τούτοις τὰ πειράματα ταῦτα εἰσὶ μηδέν. Περιλάβετε διὰ τοῦ βλέμματος ὅλην ἐκείνην τὴν συλλογὴν τῶν ὑαλίνων σωλήνων, τῶν κατεσκευασμένων καθ' ὅλα τὰ ἐφικτὰ σχήματα, καὶ ἀφ' ὧν ἀφῃρέθη ἤδη ὁ ἀὴρ, ἀντικατασταθεὶς δι' ἀραιοῦ τινος ἀερίου. Εἰς μίαν τοῦ φυσικοῦ χειρονομίαν ὁ ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ ἐφορμᾷ εἰς ἅπαντας τούτους τοὺς σωλῆνας, καὶ, διαφωτίζων τὴν ἔκτασιν τῶν δώδεκα μέτρων, ἣν διαυλακίζει στιγμηδὸν, κάμνει αὐτοὺς νὰ ἀκτινοβολῶσιν ὑπὸ τῶν ποικιλοτέρων καὶ τῶν πλέον μαγικῶν χρωμάτων, ὁ δὲ Κ. Ῥοβῖνος κομπάζει ἴσως διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ ταύτην φωταψίαν, ἣν προεκάλεσε μία κίνησις τοῦ δακτύλου αὐτοῦ.

Ὁ Κ. Ῥοβῖνος, ἐπιθυμῶν νὰ ἐκπληρώσῃ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τὸ πρόγραμμά του, ἀποπειρᾶται νὰ ὑπερβῇ τὰ χαρακώματα τῆς ἀρχαίας τερατουργίας διὰ τῆς μαγείας τῆς νεωτέρας τέχνης καὶ ἐπιστήμης.—Παρατηρήσατε τὸ δένδρον ἐκεῖνο τῆς πρωτοχρονιᾶς, τὸ λίαν ἀξιοθαύμαστον. Κινεῖ θλιβερῶς τοὺς γυμνοὺς καὶ καταξήρους κλῶνάς του, ἐφ' ὧν ἐπικάθηται ὁ παγετώδης χειμών. Πλὴν, ὦ τοῦ θαύματος! εἰς ἓν σχῆμα τοῦ Κ. Ῥοβίνου γίνεται τελεία μεταβολὴ καὶ ἡ θαυμασιωτέρα τῶν μεταμορφώσεων πληροῖ τοὺς θεατὰς θάμβους καὶ ἐκπλήξεως. Τὸ τέως κατηφὲς δένδρον θάλλει διὰ μιᾶς, γίνεται καταπράσινον καὶ καλύπτεται ὑπὸ φωτὸς, ἀνθέων, καρπῶν καὶ ἀθυρμάτων τῶν παίδων. Μὴ ὁμολογήσητε λοιπὸν μετὰ τὸ θαῦμα τοῦτο ὅτι ὁ ἠλεκτρισμὸς δὲν εἶνε μάγος!

Ἐν τούτοις μετὰ τὸ τερπνὸν ἔρχεται τὸ ὠφέλιμον· utile dulci. Ὁ Κ. Ῥοβῖνος ἀποδεικνύει ὅτι ἡ δύναμις τῆς χοάνης δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ μετ' οὐσιωδῶν ἀποτελεσμάτων καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστὸν καίει καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὡς τὸ Καλλινίκειον ἢ Ἑλληνινὸν πῦρ, ὁ Κ. Ῥοβῖνος παρέχει τὴν εὐκολίαν τῆς χρήσεως αὐτοῦ εἰς τὰς ὑδραυλικὰς ἐργασίας. Πρὸς τούτοις δύναται νὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὰς ἐργασίας τῶν γαιανθρακωρυχείων, ὧν τὰ εὔφλεκτα ἀέρια ἀτελῶς δύναται ἡ λυχνία τοῦ Δαβὶδ νὰ προφυλάξῃ τοῦ νὰ μὴ ἐκπυρσοκροτῶσι καὶ ἀναφλέγωνται συνεχῶς. Διὰ τούτου τέλος δύναται νὰ μεταδοθῇ τὸ πῦρ ἐκ λίαν μακρῶν ἀποστάσεων εἰς ἰσχυρῶς πεπληρωμένας ὑπονόμους.

Ἔχομεν λοιπὸν δίκαιον διατεινόμενοι ὅτι ἡ ἐπιστήμη παρὰ τῷ Κ. Ῥοβίνῳ ὑπερτερεῖ τὴν μαγείαν, καὶ ὅτι αἱ ἐν τῷ θεάτρῳ αὐτοῦ παραστάσεις καθιστῶσι κοινὰς τὰς μεγάλας τοῦ αἰῶνος ἀνακαλύψεις ἐντελέστερον καὶ αὐτῶν τῶν παραδόσεων τῆς Σορβόννης καὶ τῶν λοιπῶν Σχολῶν. Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι παρ' αὐτῷ ἡ γνῶσις προσφέρεται ἀπογεγυμνωμένη τῶν ἀκατανοήτων ἐκείνων καὶ φορτικῶν ἀλγεβραϊκῶν ὑπολογισμῶν καὶ γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ τῆς σχολαστικῆς λεξιθηρίας. Ὁ Κ. Ῥοβῖνος ἠδυνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἐπιστήμην ὅλα τὰ θέλγητρα, ὅσα τῇ ἀφαιρεῖ ὁ σχολαστικισμός. Τὸ θέατρόν του ἀπὸ εἰκοσαετίας ἤδη ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν ἐντελοῦς διδασκαλείου τοῦ λαοῦ, καὶ ἐὰν ἀφ' ἑνὸς βλέπωμεν ἐπ' αὐτοῦ ἐγγεγραμμένα πυρίνοις γράμμασι τὰ ὀνόματα τοῦ Καλιόστρου, τοῦ Μεσμέρου, τοῦ Ἀλβέρτου καὶ Νικολάου Φλάμμελ, ἀφ' ἑτέρου βλέπομεν διαπρέποντα θριαμβευτικῶς τὰ τοῦ Ἀρχιμήδους, Γαλιλαίου, Φραγκλίνου, Κυβιέρου, Οὐμβόλδου καὶ Ἀραγώ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. ΜΣΤ'.)

Αἱ ἐποχαὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς πέντε. Εἶνε δὲ, ἡ μὲν πρώτη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρις Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· ἡ δευτέρα, ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μέχρι τῆς ἁλώσεως τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν· ἡ τρίτη, ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τοῦ Βυζαντίου, (ἐξ οὗ καὶ ἐδιώχθη, διασωθεῖσα εἰς τὴν νῆσον Κρήτην καὶ τὴν Πελοπόννησον,) μέχρι τῆς εἰς τοὺς τόπους τούτους διαμονῆς της· ἡ τετάρτη, ἀπὸ τῆς φυγῆς της ἐκ Κρήτης καὶ Πελοποννήσου μέχρι τῆς διαμονῆς της εἰς τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος, ὅπου κατέφυγε· καὶ ἡ πέμπτη, ἀπὸ τῆς ἐξ Ἄθωνος μεταβάσεώς της εἰς Κωνσταντινούπολιν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἐὰν δέ τις ἐξετάσῃ τὰ ὑπὸ τῶν μελῳδῶν ἑκάστης ἐποχῆς μελοποιηθέντα ἄσματα, καὶ διερευνήσῃ τὸ ὕφος, δι' οὗ ἐξετελεῖτο ἡ ψαλμῳδία, θέλει ἰδεῖ πασιφανῶς τὰς μεταβολὰς καὶ τὰς τροποποιήσεις, ὅσαι παρεισήχθησαν κατ' ἄμφω ἐν αὐτοῖς, δυνάμει ἀηττήτῳ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν συνεγράφοντο, καὶ τῶν ἐθνῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξετελοῦντο. Καὶ ἀπόδειξις πραγματικὴ τὸ ὕφος τῆς Κρητικῆς ἐποχῆς, ἥτις καὶ μέχρι τοῦδε σώζεται ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ, καὶ τὸ ὕφος τῆς ἐκ τοῦ Ἄθωνος μεταβάσεώς της εἰς Κωνσταντινούπολιν, διαφέροντα ἐπαισθητῶς μεταξύ των, καὶ φέροντα ἐν αὐτοῖς, τὸ μὲν ἁπλότητα καὶ Ἰταλισμὸν, τὸ δὲ φορτικὴν ποικιλίαν καὶ Ἀσιατισμὸν, καίπερ ὄντα ὁμοιαγενῆ. Τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ὅσα παρεδέχθησαν μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν μουσικὴν, ὅτι δηλαδὴ ψάλλουσι μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων, ἀλλ' ἕκαστον ἔχει ἴδιον χαρακτῆρα καὶ ὕφος τοῦ ψάλλειν.

Ἐκ τῆς ἀναποδράστου ταύτης αἰτίας ἐγεννήθη ἡ Ῥωσσικὴ καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν μεταρρύθμισις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Οἱ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ παρεπιδημοῦντες Ἕλληνες, ζῶντες καὶ ἀνατρεφόμενοι ἐν αὐτῇ, ἤρχισαν νὰ χάνωσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκεῖνο τὸ αἴσθημα καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, οἵαν εὕρισκον εἰς τὴν ψαλμῳδίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων οἱ γονεῖς καὶ οἱ πρόγονοί των, καὶ οἵαν εὑρίσκουσιν οἱ ἐν Ἀσίᾳ, Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ εἰσέτι τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ὁμογενεῖς καὶ ὁμόθρησκοί των. Ποῖον δὲ τὸ αἴτιον; Οἱ τόποι, εἰς οὓς ἔζων, καὶ ἡ ἀνατροφὴ, ἣν ἐλάμβανον.

Αἱ πλουσιώτεραι καὶ πολυπληθέστεραι ἐν αὐτῇ κοινότητες, βλέπουσαι τὴν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπαυξάνουσαν ψυχρότητα τῶν οἰκογενειῶν των πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ἐπροσπάθουν ἁδραῖς δαπάναις νὰ μετριάζωσι διὰ καλλιφώνων καὶ ἐντέχνων μουσικῶν τὸ κακὸν, ἀλλ' εἰς μάτην· τὸ μονοφώνως καὶ τὸ διὰ τῆς ῥινὸς ψάλλειν ἀπήρεσκεν. Οἱ ἐν αὐταῖς ἐπιζῶντες γέροντες ἔβλεπον μὲν τὸν χείμαῤῥον τῆς ἰδέας ταύτης αὐξάνοντα καθ' ἑκάστην, ἀλλ' ἀγαπῶντες ἐνθέρμως τὰ πάτρια, ἐζήτουν νὰ ἐμποδίσωσι τὸν παρ' αὐτοῦ ἐπαπειλούμενον κίνδυνον, καὶ νὰ σώσωσιν, εἰ δυνατὸν, τὸ πατροπαράδοτον τοῦτο κειμήλιον. Ἐπεθύμουν δ' ὅμως καὶ οὗτοι μουσικὴν, συνᾴδουσαν τῇ ἀνατροφῇ τῶν ὁμογενῶν καὶ τῶν τέκνων των, ἀλλὰ μουσικὴν Ἑλληνικὴν καὶ οὐχὶ ξένην.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ, καθ' ἣν εἶχε κορυφωθῇ ἡ κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς βαρυθυμία, καὶ ἔμελλε νὰ δοθῇ τέλος εἰς τὴν τὰ πνεύματα καὶ τὰς ψυχὰς ταράττουσαν ἀμηχανίαν, διέτριβεν ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας λόγιός τις Ἕλλην καὶ συγχρόνως ἐκκλησιαστικὸς μουσικὸς, Ἰωάννης Χαβιαρᾶς καλούμενος. Οὗτος, διδάσκων ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, προϊσάμενος δὲ Καισαροβασιλικῷ διατάγματι τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς Σχολῆς, καὶ ἐπαγγελλόμενος τὸν πρωτοψάλτην ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔβλεπεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἐπαπειλούμενον κίνδυνον. Ζήλῳ λοιπὸν ἐθνικῷ καὶ μουσικῷ φλεγόμενος, προσεπάθει ὅλαις δυνάμεσι νὰ ἀναχαιτίσῃ τοῦτον, διακηρύττων ὅτι, ἐὰν ἡ μουσικὴ αὕτη ἁπλοποιηθεῖσα τονισθῇ διὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς σημειογραφίας καὶ κοσμηθῇ διὰ τῆς ἐντέχνου ἁρμονίας, οὐ μόνον θέλει διατηρηθῇ ἡ αὐτὴ κατὰ τὰς βάσεις καὶ τὰς μελῳδίας, ἀλλὰ, γενομένη διὰ τῆς ἁρμονίας σοβαρωτέρα καὶ κατανυκτικωτέρα, θέλει ἀποτελέσει δύο καλά· πρῶτον, ὅτι, συνᾴδουσα τῇ ἀνατροφῇ τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ζώντων καὶ ἀνατρεφομένων Ἑλλήνων, θέλει ἑλκύει εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Μητρὸς τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν μητρὸς, τὰ τέκνα της, καὶ

θέλει προξενεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τούτων τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν προσευχὴν εὐλάβειαν καὶ κατάνυξιν· δεύτερον, ὅτι, δυναμένη νὰ πλησιάζῃ διὰ τῆς γραφῆς της εἰς ἕκαστον Ἕλληνα καὶ Ἑλληνίδα, γνῶσιν ἔχοντας τῆς μουσικῆς, καὶ εἰς ἕκαστον τῶν ἀλλοεθνῶν, θέλει παρέχει, εἰς μὲν τοὺς Ἕλληνας δόξαν καὶ εὐχαρίστησιν, εἰς δὲ τοὺς ἀλλοεθνεῖς μεταμέλειαν διὰ τοὺς κατ' αὐτῆς ἀδίκως γενομένους σαρκαστικοὺς ἐμπαιγμούς.

Αἱ εἰρημέναι διαβεβαιώσεις, συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμεναι, ἐλήφθησαν τέλος ὑπὸ σκέψιν παρὰ τῆς ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας Ὀρθοδόξου Κοινότητος τῶν Γραικῶν καὶ Σέρβων. Καὶ ἀποπείρας τινὸς γενομένης, καὶ τῆς ἀληθείας τῶν διαβεβαιώσεων τούτων ἐναργῶς ἀποδειχθείσης, πλήρης χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἡ εἰρημένη Κοινότης ἀπεφάσισε διὰ γενικῆς συνελεύσεως παμψηφεὶ τὴν πρὸ χρόνων ποθουμένην μεταρρύθμισιν ταύτην. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ καὶ τῇ πραγματοποιήσει τοῦ ἔργου τούτου, ἡ Κοινότης αὕτη ἐσύστησε τριμελῆ ἐπιτροπὴν, καὶ παρέδωκε τὴν σύνταξιν τῆς μεταρρυθμίσεως ταύτης εἰς τὸν εἰρημένον Ἰωάννην Χαβιαρᾶν καὶ τὸν μουσικοδιδάσκαλον Β. Ῥανδχάρδιγγερ, οἵτινες καταβαλόντες, ὁ μὲν μουσικὸς Ἕλλην διὰ τὴν μελῳδίαν, ὁ δὲ Γερμανὸς διὰ τὴν ἁρμονίαν, πᾶσαν τὴν δυνατὴν ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου προσπάθειαν καὶ ἱκανότητα, ἡτοίμασαν ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτοὺς ἔργον, καὶ παρέδωκαν τοῦτο ἕτοιμον πρὸς ἐκτέλεσιν.

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα τοῦ 1844 ἐψάλη κατὰ πρῶτον ἐν τῷ εἰρημένῳ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἡ ἐκ μονοφώνου εἰς τετράφωνον μεταρρυθμισθεῖσα Ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ δι' ἑνὸς χοροῦ ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσάρων εὐφώνων ψαλτῶν, καὶ τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καθιερώθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, ἱερουργήσαντος δι' αὐτῆς τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Καρλοβίτσης Ἰωσὴφ Γιάρατσιτς (1).

Ἡ πάνδημος παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Καρλοβίτσης καθιέρωσις τῆς μουσικῆς ταύτης, καὶ ἡ παραδειγματικὴ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ ἀποτελέσματος, δι' ἃ συνετάχθη, εἵλκυσε ταχέως ἐπ' αὐτῆς τὴν ἔφεσιν καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων, ὥστε, παραδεχθεῖσαι ταύτην, ἐκτελοῦσι δι' αὐτῆς τὰς ἱερὰς τῆς Ἐκκλησίας τελετάς.

Τὸν Ἰωάννην Χαβιαρᾶν, ὅστις πρῶτος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων κατῆλθε τοσοῦτον θαῤῥαλέως εἰς τὸ πολύμοχθον τοῦτο στάδιον, πρῶτος διὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς κανονικῆς σημειογραφίας τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ᾄσματα ἐτόνισε, καὶ διὰ τῆς γραφῆς ταύτης πάγκοινα εἰς Ἕλληνας καὶ ἀλλοεθνεῖς ἐποίησε, καὶ ὅστις τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο ἔργον τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἐξετέλεσε, τὸν ἄνδρα, λέγω, τοῦτον ἐμιμήθη μετ' ὀλίγον χρόνον καὶ ἕτερός τις τῶν ἐπισήμων Ἑλλήνων μουσικῶν, Ἄνθιμος Νικολαΐδης καλούμενος, συντάξας καὶ οὗτος διὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς σημειογραφίας τὰ διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετὰς ᾄσματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπρόσθεσε τὴν ἁρμονίαν ἕτερός τις τῶν διακεκριμένων μουσικοδιδασκάλων Γερμανῶν, Πραϊὲρ ὀνομαζόμενος.

Ὁ δὲ ἀπὸ δεκαπενταετίας ἐν τῷ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικῷ ναῷ μετ' ἐπιτυχίας διευθύνων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ἀξιότιμος Κ. Ν. Κύβος, ἀνὴρ κάτοχος τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, καὶ τέκνον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐνόμισε καὶ δικαίως ὅτι δὲν εἶνε οὔτε ὀρθὸν ἀλλ' οὔτε ἀξιοπρεπὲς ν' ἀποχαιρετίσωμεν διὰ παντὸς τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν, ἥτις, μ' ὅλην τὴν ὀχληρὰν μονοτονίαν καὶ τὸ ἐῤῥινον αὐτῆς, ἔχει καὶ τεμάχια συγκινητικὰ καὶ ἄξια προσοχῆς, δυνάμενα νὰ καθέξωσι λαμπρὰν θέσιν ἐν τῇ σημερινῇ Εὐρωπαϊκῇ μουσικῇ· ὅθεν κατέγινεν ὅπως κάμῃ συνδυασμόν τινα, καὶ ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν ἀδιστάκτως ὅτι ἐπέτυχεν. Ἐρανισθεὶς ἀπὸ τὴν Βυζαντινὴν ὡς ἄλλη μέλισσα τὰ κυριώτερα μέρη, τὰ μετέφερεν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν τετραφωνίαν καὶ ἑξαφωνίαν, χωρὶς ποσῶς νὰ παραβλάψῃ τὸν ἀρχικὸν ῥυθμὸν καὶ τὴν μελῳδίαν.

Ἀφοῦ δὲ διὰ τῶν ἐξαιρέτων τούτων ἀνδρῶν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, τονιζομένη διὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς σημειογραφίας καὶ κοσμουμένη διὰ τῆς ἁρμονίας, μένει ἡ αὐτὴ, καὶ μένουσα ἡ αὐτὴ, ἐγκρίνεται καὶ καθιεροῦται παρὰ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, καὶ καθιερουμένη, εἰσάγεται εἰς πάντας τοὺς ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ ἱεροὺς τῶν Ὀρθοδόξων ναοὺς, καὶ εἰσαχθεῖσα, ἐκτελεῖ κατ' ἔκτασιν τὸν σκοπὸν, δι' ὃν οἱ θεῖοι Πατέρες παρεδέχθησαν τὴν μουσικὴν εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους τῶν Χριστιανῶν, οὐδεμία μένει εἰς ἡμᾶς ἀμφιβολία ὅτι καὶ τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἔργον θέλει εἰσέλθει ταχέως εἰς τὸ στάδιον τῶν σκέψεων καὶ τῆς μελέτης τῶν μουσικῶν Ἑλλήνων, φιλοτιμηθησομένων ἵνα βαθμηδὸν ἀναπτύξωσι καὶ τελειοποιήσωσι τοῦτο, ἡ ἀνάγκη τοῦ ὁποίου, γινομένη καθεκάστην ἐπαισθητοτέρα, ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς αὐστηροτέραν τὴν πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των.

Ἡ Ῥωσσία, ἥτις ἠσπάσθη τὸν χριστιανισμὸν ἀπὸ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν, προϊόντος τοῦ χρόνου, εἰσήγαγε μετὰ συζολῆς καὶ προφυλάξεως διαφόρους μεταρρυθμίσεις ἐπὶ τὸ βέλτιον, καὶ τελευταίως εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆς ἀπεράντου ταύτης Αὐτοκρατορίας ψάλλεται ἡ τετράφωνος μουσικὴ ἐν πλήρει ἐπιτυχίᾳ. Εἰς τὴν ἐν Πετρουπόλει μάλιστα Ἐκκλησίαν τῶν Ἀνακτόρων ψάλλεται αὕτη τόσον τελείως, μετὰ τοσαύτης μεγαλοπρεπείας καὶ εὐαρέστου ἁρμονίας, ὥστε οὐχὶ μόνον ἑλκύει τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων, ἀλλὰ καὶ τοὺς παρισταμένους συγκινεῖ μέχρι δακρύων.

Τὴν μεταβολὴν ταύτην ὁ Ῥωσσικὸς λαὸς μ' ὅλην του τὴν ἀμάθειαν, ἵνα μὴ εἴπωμεν φανατισμὸν, ἐδέχθη προθύμως, διότι ἀκούντως ἐπείσθη ὅτι ἡ μηδόλως τυπικὴ ἀλλὰ πνευματικὴ ἡμῶν θρησκεία δὲν κινδυνεύει νὰ ὑποστῇ κανένα νεωτερισμόν. Ἐλπίσωμεν λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ Μήτηρ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἥτις σημειωτέον πρώτη ὤφειλε νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην, ἀπαλλαχθεῖσα τῶν τελευταίων περισπασμῶν αὐτῆς, καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Χριστιανικὸν ποίμνιόν της, καθὸ ἀκούντως πολιτισθὲν κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν, οὐδόλως μεμψιμοιρήσει, θέλει φιλοτιμηθῆ ὅπως ἐπιφέρῃ τὴν ἀπαραίτητον μεταβολὴν ταύτην, ἥτις καταστήσει τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν ναοὺς ὄντως οἴκους ἱερᾶς ἁρμονίας καὶ τάξεως καὶ οὐχὶ καταγώγια βαβυλωνίου συγχύσεως καὶ τύρβης, ὡς μετ' ἐνδομύχου λύπης βλέπομεν αὐτοὺς καταντήσαντας ἐπ' ἐσχάτων.

(1) Παρεπιδημοῦντες ἐσχάτως εἰς Βιέννην, ἔσχομεν τὸ εὐτύχημα νὰ ἑνωτισθῶμεν καὶ ἡμεῖς τῆς μουσικῆς ταύτης, ἧς ὁμολογητέον οὐδὲν συγκινητικώτερον καὶ κατανυκτικώτερον. Καθεκάστην Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν πλῆθος Γερμανῶν καταπλημμυρεῖ τὸν ὡραῖον ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ παραμένει μετ' εὐχαριστήσεως μέχρι τέλους τῆς θείας ἱερουργίας, κατακηλούμενος ὑπὸ τῶν ἐναρμονίων καὶ ἱερῶν φθόγγων τῆς ἀξιοπρεποῦς ταύτης καὶ τὸ αἴσθημα ἐξαιρούσης μουσικῆς.

Σ. Σ.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ.

ΗΜΕΡΑΙ ΤΙΝΕΣ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ.

Α'.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἀνέπλεον τὸν Δούναβιν, κατευθυνόμενος εἰς Βιέννην.

Ἡ περιγραφὴ τῆς ποταμοπλοΐας, καὶ μάλιστα ἐν μέσῳ ἔαρι, ἐστὶν ἔργον ὅλως δυσχερὲς διὰ κάλαμον, οἷος ὁ ἡμέτερος, στερούμενον τῆς γοητείας τοῦ ῥωμαντισμοῦ καὶ τῆς ποιητικῆς χάριτος, ἥτις ἀπαιτεῖται πρὸς ζωηρὰν παράστασιν τῶν φυσικῶν καλλονῶν, ὧν ἄλλως τε ἀδύνατον εἶνε νὰ λάβῃ ἰδέαν ὁ ἀναγνώστης, ἂν δὲν ἀντιληφθῇ αὐτῶν ἰδίαις αἰσθήσεσιν. Ἐγὼ αὐτὸς τοσαύτας περιγραφὰς περιηγητῶν ἀνέγνων περὶ Δουνάβεως καὶ τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν στεφόντων αὐτὰς ἀλσῶν καὶ δρυμώνων, καὶ τῶν ἀπεράντων πεδιάδων, καὶ τῶν ἀπειραρίθμων χθαμαλῶν νησίδων, ὁτὲ μὲν καταφύτων ὑπὸ χλόης, τάπητος δίκην, ὁτὲ δὲ λεύκαις καὶ σφενδάμνοις καὶ διαφόροις ἄλλοις καλλιφύλλοις δένδρεσι κεκαλυμμένων, κτλ. Καὶ ὅμως ὅσα εἶδον καὶ ὅσην θυμηδίαν ᾐσθάνθην ἀναπλέων τὸν μέγαν τοῦτον τῆς Εὐρώπης ποταμὸν, τολμῶ εἰπεῖν ὅτι πολὺ ὑπολείπονται τῆς πραγματικῆς φυσικῆς καλλονῆς καὶ ζωηρότητος.

Μετὰ τετραήμερον εὐχάριστον πλοῦν, καθ' ὃν προσωρμιζόμεθα εἰς διαφόρους πόλεις καὶ χωρία, χαριέντως ἐφ' ἑκατέρων τῶν παραδουναβίων ὀχθῶν κείμενα, καὶ καθ' ὃν ὁτὲ μὲν τοσοῦτον ἐστενοῦτο ὁ ποταμὸς, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἔπλεον ἐντὸς τοῦ ἡμετέρου Βοσπόρου, (μὲ μόνην ἴσως τὴν διαφορὰν τῆς ἐλλείψεως τῆς τοσαύτης κινήσεως καὶ ζωῆς, ἥτις ἀπαντᾶται εἰς τὸν ὡραῖον τοῦτον καὶ καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον μοναδικὸν πορθμὸν), ὁτὲ δὲ τοσοῦτον εὐρύνετο, ὥστε ὑπέθετον ὅτι διέπλεον τὴν Προποντίδα, προσωρμίσθημεν τέλος εἰς τὴν μεγάλην καὶ ἱστορικὴν πρωτεύουσαν τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἀπέβημεν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ παροχθίου Φραγκίσκου Ἰωσὴφ (Franz Josef quai).

Ὁ διὰ τοῦ ποταμοῦ εἰσερχόμενος εἰς τὴν Βιέννην οὐδὲν ἀπαντᾷ τὸ διεγεῖρον τὴν προσοχὴν, καθότι αὕτη ἀπερροφήθη ἤδη ὑπὸ τῶν τοσούτων πόλεων, ὅσας διῆλθε τὸ ἀτμόπλουν· ἐκτὸς δὲ τούτου, αἱ ὄχθαι τοῦ βραχίονος τοῦ Δουνάβεως, ἑκατέρωθεν τῶν ὁποίων ἐστὶν ἐκτισμένη ἡ μεγαλόπολις αὕτη, εἰσὶ σχεδὸν ὅλως ἀπεριποίητοι, μὴ προσφέρουσαι τὴν καλλονὴν καὶ συμμετρίαν ἐκείνην, ἣν ἐφαντάζετο κατὰ νοῦν ὅτι θέλει ἀπαντήσει ὁ ταξειδιώτης. Ἄλλως τε δὲ, καὶ αἱ ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἑνοῦσαι γέφυραι, διὰ τὸ λίαν ζενὸν αὐτοῦ, δὲν παρέχουσι τῷ ὀφθαλμῷ τὴν εὐχαρίστησιν, οἵαν προξενοῦσιν ἐκ πρώτης ὄψεως αἱ τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου. Ὁ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐρχόμενος εἰς τὴν Βιέννην εὑρίσκει ὅτι ὡραιοτέραν θέαν καὶ μεγαλοπρέπειαν παρέσχον ἤδη αὐτῷ αἱ μαγικώτατα ἐφ' ἑκατέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἴστρου ἐξαπλούμεναι πόλεις τῆς Πέστης καὶ Βούδδας, ἃς συνενοῖ ὡραία κρεμαστὴ γέφυρα. Εἰς τοὺς ἐρχομένους διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἡ καλλονὴ τῆς Βιέννης παρίσταται ἐναργεστέρα.

Ἡ Βιέννη διὰ τοὺς νεήλυδας ἐστὶ πραγματικῶς ἀπέραντος συλλογὴ διασταυρουμένων ὁδῶν καὶ ἀπείρων ἐργαστηρίων καὶ οἴκων. Ἀρκετῶν ἡμερῶν ἀπαιτεῖται ἐν αὐτῇ διαμονὴ καὶ σπουδὴ διὰ τοῦ χάρτου ἢ διὰ τοῦ ὁδηγοῦ, ὅπως ὁ ξένος ἀντιληφθῇ τοῦ συνόλου τῶν ὁδῶν καὶ τῶν προαστείων. Γνωστὸν ὅτι ἡ πόλις αὕτη περιεκυκλοῦτο τέως ὑπὸ τείχους καὶ χαρακωμάτων ἢ χανδάκων· ἀλλὰ τῷ 1858, ψηφισθείσης τῆς εὐρύνσεως τῆς πόλεως, τὰ μὲν τείχη κατηδαφίσθησαν, οἱ χάνδακες ἐπληρώθησαν καὶ ἐῤῥυμοτομήθησαν, ἡ δὲ πόλις προεξετάθη πανταχόθεν συνενωθεῖσα μετὰ τῶν περικυκλούντων αὐτὴν προαστείων, ἅτινα ἄλλοτε εἰς 32 συμποσούμενα, συνεχωνεύθησαν ἤδη· ὥστε σήμερον ἡ πόλις ἀπαρτίζεται ἐξ ἐννέα μεγάλων τμημάτων.

Τὴν Βιέννην ἵνα περιεργασθῇ τις καλῶς ἀπαιτεῖται μηνιαία τοὐλάχιστον ἐν αὐτῇ διαμονή. Ἑκάστην ἡμέραν δύναται νὰ ἴδῃ τι ἀξιοπερίεργον, εἰς προσδιωρισμένας πάντοτε ὥρας, ὡς ἐν τοῖς ὁδηγοῖς τῶν περιηγητῶν σημειοῦνται. Τὰ ἀξιοπεριεργότερα πάντων εἰσὶ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀνατομίας, τὸ καλούμενον Ἰωσηφίνειον, τὸ πλουσιώτερον καὶ ὡραιότερον ἁπάντων τῶν μουσείων τῆς Εὐρώπης μετὰ τὸ τῆς Φλωρεντίας. Ἡ Πινακοθήκη (Belvedere), περιέχουσα ὑπὲρ τὰς 500 εἰκόνας τῶν διασημοτέρων ζωγράφων πάσης σχολῆς. Τὰ διάφορα Μουσεῖα τῶν ἀρχαιοτήτων, βασιλικά τε καὶ ἰδιωτικὰ, διότι πολλοὶ τῶν Πριγκήπων καὶ λοιπῶν ἀριστοκρατῶν διατηροῦσι πλουσιωτάτας συλλογὰς καὶ Μουσεῖα, κτλ. οἷα τὰ τοῦ Ἐστερχάζη, Λίχτενσταϊν, κτλ. Τὸ Μουσεῖον τῆς ζωολογίας, πολύτιμον περιέχον συλλογὴν τεταριχευμένων ζώων. Τὸ θησαυροφυλάκιον, πολλὰ περιέχον περίεργα καὶ βαρύτιμα, καὶ αἱ διάφοροι νομισματολογικαὶ συλλογαὶ ἐν τῷ Παλατίῳ (Hof). Τὸ Νομισματοκοπεῖον, τὸ δημοτικὸν Ὁπλοστάσιον, οἱ τάφοι τῶν Αὐτοκρατόρων, ἐν οἷς ἐξέχει ὁ τῆς Μαρίας Θηρεσίας, ὅλος ἐκ καθαροῦ ἀργύρου (καὶ χρυσοῦ ἐν μέρει) κατειργασμένος, πρὸς κατασκευὴν τοῦ ὁποίου ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰς 500,000 φλωρινίων. Τὰ διάφορα θέατρα, περὶ ὧν ἀκολούθως γενήσεται λόγος, κτλ. κτλ.

Ἐπίσης ἀξιοπερίεργοι εἰσὶν οἱ πολυπληθεῖς ναοὶ τῆς πρωτευούσης, ἐν οἷς πρωτεύει ὁ ἐπὶ Γοτθικῇ ἀρχιτεκτονικῇ, μεγέθει καὶ ἀρχαιολογικῇ ἀξίᾳ ὑπερτερῶν ἅπαντας σχεδὸν τοὺς τῆς Εὐρώπης ναοὺς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου μὲ τὸ ὑπερμέγεθες καὶ ὑψηλότατον κωδωνοστάσιόν του, ἀφ' οὗ ἔχει τις καταπληκτικὴν θέαν ἁπάσης τῆς πόλεως. Ἐκ δὲ τῶν μεταγενεστέρων ναῶν διαπρέπουσιν ἰδίως ὁ τῶν Ἰησουϊτῶν, ὁ τῶν Αὐγουστίνων, ὁ τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, ὁ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, κτλ. κτλ. Ἀλλ' ὁ περιεργότερος πάντων ἐστὶν ὁ ἐν τῷ προαστείῳ Neubau νεόδμητος ὡραιότατος ναὸς τῆς Θεοτόκου (ἂν δὲν ἀπατῶμαι), προσεγγίζων εἰς τὸν Βυζαντινὸν ῥυθμὸν καὶ ἐζω-

γραφημένος ἅπας ὑπὸ ὡραίων εἰκόνων ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἐν αὐτῷ οὔτε ἄγαλμα ἀπαντᾷ τις, οὔτε εἰκόνα Ἰταλικοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλ' ἅπας ὁ ἐν αὐτῷ κόσμος ἀποπνέει Ἀνατολικῆς ἀφελείας καὶ μεγαλοπρεπείας· νομίζει τις ὅτι εἰσέρχεται εἰς ναὸν τοῦ ἡμετέρου δόγματος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἀκόμη τοῦ ἱεροῦ διακρίνεται ὁ Ἐσταυρωμένος. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ παιανίζει κατὰ τὰς ἱερουργίας ἡ ὡραιοτέρα Ἐκκλησιαστικὴ μουσική, κατὰ δὲ τὴν ἑβδομάδα τῶν Παθῶν μέλπονται δι' ἰδιαζούσης συγκινητικῆς ἁρμονίας οἱ ἑπτὰ λόγοι, οὓς ἐξεφώνησεν ὁ Σωτὴρ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσηλώσεώς του.

Ἄξιοι μνείας εἰσὶ καὶ οἱ τοῦ ἡμετέρου δόγματος δύο ναοί, ὁ μὲν τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ διατηρούμενος ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν ἐμπόρων ὑπηκόων τῆς Ὑψ. Πύλης· ὁ δέ, ἀφιερωμένος τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι καὶ ὀφείλων τὴν συντήρησίν του τῇ ἐν Βιέννῃ Ἑλληνικῇ κοινότητι. Ὁ τελευταῖος οὗτος, εἰς ὡραῖον ῥυθμὸν ἀρχιτεκτονικῆς ᾠκοδομημένος, ἐστὶν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν κατάχρυσος, καὶ τόσον διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης σεμνοπρεπείας ὅσον καὶ διὰ τῆς ἐναρμονίου τετραφώνου Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, διεγείρει τὸ αἴσθημα καὶ τὴν συγκίνησιν οὐ μόνον τῶν ἡμετέρων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ξένων, καὶ πρὸ πάντων τῶν Γερμανῶν, οἵτινες καθεκάστην Κυριακὴν συρρέουσιν εἰς αὐτὸν καὶ ἀκροάζονται μετ' ἐνδομύχου θυμηδίας ἅπασαν τὴν ἱερουργίαν, ἐξέρχονται δὲ κατενθουσιασμένοι καὶ διαλαλοῦντες τὸ μεγαλεῖον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς ἱεροτελεστίας. Εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ναοὺς τούτους βασιλεύει κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας λειτουργίας τοιαύτη τάξις καὶ ἡσυχία, τῆς ὁποίας τὸ ἐν ὀλιγοστημόριον εἴθε ἐβλέπομεν εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἡμετέρους ναούς.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραλείψωμεν ἀμνημόνευτον καὶ τὴν ἐν τῷ προαστείῳ τοῦ Λεοπόλδου μεγαλοπρεπεστάτην καὶ ὡραίαν Ἑβραϊκὴν Συναγωγήν, ἧς ἡ ἀνέγερσις κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται τῷ πλουσίῳ τραπεζίτῃ Ῥόσχιλδ, ὡς καὶ ἡ ἀνακαίνισις τοῦ ἡμετέρου ἐν Βιέννῃ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος ὀφείλεται τῷ Εὐεργέτῃ τοῦ ἔθνους Βαρῶνι Σίμωνι Σίνᾳ. Εἰσερχόμενός τις εἰς τὴν Συναγωγὴν ταύτην μένει ἔκθαμβος τόσον ὑπὸ τῆς πλουσιότητος τῶν ἐν αὐτῇ σκευῶν, ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς ἁρμονίας καὶ ἡδύτητος τῆς φωνητικῆς μουσικῆς. Ἅπας ὁ χορὸς συνίσταται ἐκ τεσσαράκοντα ψαλτῶν, ἐξ ἡμισείας ἀνδρῶν καὶ ἐξ ἡμισείας καλλιφώνων παίδων, οἵτινες ἀνταποκρίνονται ἐν χορῷ εἰς τὰς ἀναγινωσκομένας εὐχὰς ὑπὸ τοῦ Ῥαββίνου, ἐσῶτος πρὸ τοῦ καταχρύσου καταπετάσματος τῆς σκηνῆς τῶν Ἁγίων. Ἐνωτισθείς τις τὴν συγκινητικωτάτην ταύτην ἁρμονίαν, καὶ ἰδὼν τὴν λοιπὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὑπὸ διακοσίων σωλήνων ἀερίου φωτιζομένου ναοῦ τούτου, καταλαμβάνεται ὄντως ὑπὸ ἱερᾶς συγκινήσεως, καὶ δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλο εἰμὴ νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ γράμμα τὸ τοῦ Δαβίδ: «Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου ὁ Θεὸς Ἰσραήλ!» Πανταχόθεν ἔχει τις ἀφορμὴν ὅπως θαυμάσῃ τὴν βασιλεύουσαν ἐν τῇ Συναγωγῇ ταύτῃ τάξιν, ἀπ' αὐτῶν τῶν ὁμοιόμορφον ἐνδυμασίαν φερόντων καὶ μετ' εὐλαβοῦς συμπεριφορᾶς ἑστώτων ὑπηρετῶν τοῦ ναοῦ μέχρι τοῦ καταγοητεύοντος τὸ ἀκροατήριον θεολόγου Ἱεροκήρυκος Ῥαββίνου, ὅςτις ἕκαστον Σάββατον ἑρμηνεύει ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐδάφιόν τι τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀναπτύσσων μεγάλην ῥητορικὴν δεινότητα καὶ τέχνην. Ὁ εἰδὼς μάλισα τὴν ἀθλιότητα τῶν Συναγωγῶν τῶν ἡμετέρων Ἑβραίων, παραβάλλων αὐτὰς πρὸς τὴν λαμπρότητα τῶν Συναγωγῶν τῆς Εὐρώπης, ἐλεεινολογεῖ τὴν τυφλότητα καὶ τὸν γελοῖον φανατισμὸν τῶν πρώτων, ἐμμενόντων εἰς ὅσα παρέλαβον σκολιὰ παρὰ τῶν πατέρων των καὶ ἀποστρεφομένων πᾶσαν ἰδέαν καινοτομίας. Πλὴν δὲν πρέπει νὰ ἐλεεινολογῶμεν μόνον τοὺς Ἑβραίους ὡς πρὸς τοῦτο, διότι ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τὰς ἀπαραιτήτως ἐπιβαλλομένας ὑπὸ τοῦ ἐξευγενισμοῦ καὶ τῆς προόδου καινοτομίας εἶνε νόσημα ἐπιπολάζον δυστυχῶς εἰς πᾶσαν ἐθνικότητα, ἐκ τῶν διατελουσῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡμεῖς εὐχόμεθα ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ὅπως ὅσον τάχιστα διασκεδασθῇ ἡ ἀχλὺς αὕτη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἐκ φανατισμοῦ ὀπισθοδρομητικῶν, καὶ τότε ἐπιγνώσονται οἱ τοιοῦτοι ὅτι ἡ κόσμιος περὶ τὰ τυπικὰ καινοτομία πολλῷ προτιμοτέρα ἐστὶ τῆς ἀφορήτου ἐμμονῆς εἰς τὰ κακῶς ἔχοντα νενομισμένα.

Ἐκτὸς δὲ τῆς Βιέννης καὶ πέριξ αὐτῆς πολλὰ ὑπάρχουσιν ἐπίσης τὰ ἀξιοθέατα, ἰδίως δὲ τὰ ἐαρινὰ παλάτια τοῦ Αὐτοκράτορος μετὰ τῶν ὡραίων αὐτῶν κήπων εἰς Shœnbrun (Καλλιῤῥόην), ἔπαυλιν ἀπέχουσαν ἡμίσειαν ὥραν τῆς πόλεως· ἐν τῷ παραδείσῳ τούτῳ ὑπάρχει καὶ ἀξιόλογος ζωολογικὸς κῆπος, περιέχων τὰ πλεῖστα τῶν περιεργοτέρων θηρίων καὶ πτηνῶν. Ἐπίσης ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἄξιον ἐστὶ τὸ ὡραῖον καὶ ὑπὸ δένδρων κατάφυτον χωρίον Laxemburg, ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν ἀπέχον τῆς Βιέννης διὰ τοῦ σιδηροδρόμου· ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι τὰ ἐαρινὰ παλάτια τοῦ διαδόχου τῆς Αὐστρίας Πρίγκηπος Ῥοδόλφου, κομψότατα καὶ ὅλως ἀπέριττα, ἅτινα δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ πάντοτε ὁ βουλόμενος. Ἐν μέσῳ τῶν λαβυρινθωδῶν δασῶν, τῶν περιστεφόντων τὸ χαρίεν περίπτερον τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου, κεῖται μεγίστη τεχνητὴ λίμνη, διαπλεομένη συνήθως κατὰ τὰς Κυριακὰς ὑπὸ πληθύος γονδολῶν, ὁπότε πλῆθος λαοῦ συρρέει εἰς τὸ χωρίον. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς χαριέσσης ταύτης λίμνης ἐπὶ χθαμαλῆς καὶ χλοηφόρου νήσου, συγκοινωνούσης μετὰ τῆς ἀπέναντι ὄχθης ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ μεγαλοπρεποῦς γεφύρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ μηχανικῆς κινητῆς σχεδίας, κεῖνται τὰ παλάτια τῆς περιωνύμου Αὐτοκρατορίσσης Μαρίας Θηρεσίας, περικυκλούμενα ἔξωθεν ὑπὸ ὀδοντωτῶν ἐπάλξεων καὶ πύργων, κατὰ τὸ σύστημα τῆς μεσαιωνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς· ἐν αὐτοῖς περιέχονται πλεῖστα ὅσα ἄξια λόγου κατά τε ἀρχαιολογικὴν καὶ ἱστορικὴν ἔποψιν, καὶ πολλὰ βαρύτιμα μεσαιωνικὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη.

Ἄξια ἐπίσης θέας εἰσὶ καὶ τὰ χωρία Vöslau καὶ Baden, ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν ἀπέχοντα τῆς Βιέννης, ἐν οἷς μεταβαίνουσι τὸ θέρος πολλαὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν. Ἀμφότερα δὲ εἰσὶν ὀνομαστά, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὰ σιδηροῦχα τὸ δὲ διὰ τὰ θειώδη λουτρά, ἐν οἷς πολλοὶ τῶν πασχόντων χρονίας νόσους εὑρίσκουσι συνεχῶς τὴν ἴασιν αὐτῶν. Ἡ πηγὴ μάλισα τοῦ ἐν Vöslau σιδηρούχου ὕδατος ἐστὶ λίαν ἀξιοπερίεργος, καθὸ ἀναβλύζουσα ἀεννάως ἀπὸ βάθους τοσούτων ποδῶν ἐντὸς τῆς γῆς.

Εἶνε γενικῶς ὁμολογούμενον ὅτι ἡ Βιέννη διαπρέπει μεταξὺ τῶν πλείστων Εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων κατὰ τὴν κομψότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν ἰδιωτικῶν οἰκοδομῶν. Τὰ νεωστὶ ἐπὶ τῶν πληρωθέντων τάφρων πέριξ τῆς ἀρχαίας πόλεως ἀνεγερθέντα ὑψίστεγα μέγαρα εἰσὶ πραγματικῶς τεράστια οἰκοδομήματα, παλατίοις ἢ στρατῶσι μᾶλλον παρεμφερῆ, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καλλιμάρμαρα παντοίαις τε γλυφαῖς καὶ τορεύμασι πεποικιλμένα, τὰ πλεῖστα δὲ καὶ χρυσῷ κατακεκοσμημένα. Ἰδίως τὰ πρὸς τὸ προάστειον Wieden κινοῦσι δικαίως τὸν θαυμασμὸν τῶν θεωμένων, καθὸ ὑψηλότερα καὶ εὐρυχωρότερα πάντων. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀνεγείρεται ἤδη καὶ θέατρον μελοδράματος, γιγάντειον οἰκοδόμημα πολλὴν ἀπαιτοῦν τὴν δαπάνην, ὅπερ ἔσεται ἓν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων θεάτρων τῆς Εὐρώπης. Ὀλίγον δὲ παρέκει, πρὸς τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ προάστειον Josefstadt πλατεῖαν, οἰκοδομεῖται εἰς Γοτθικὴν ἀρχιτεκτονικὴν ναὸς τοῦ Σωτῆρος, μέγας καὶ καλλιμάρμαρος, δαπάνῃ τοῦ δήμου ἀνεγειρόμενος ἐκ συνεισφορᾶς διὰ τὴν ὡς ἐκ θαύματος διασωθεῖσαν ζωὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ὁπότε τῷ 1858 κατ' ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ Οὔγγρος δολοφόνος, πληγώσας αὐτὸν ἐλαφρῶς μόνον κατὰ τὸν τράχηλον. Ἀποπερατωθεὶς ὁ ναὸς οὗτος, ἔσεται εἷς τῶν ὡραιοτέρων τῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν καλλονήν.

Τὰ πλεῖστα ἐπίσης τῶν δημοσίων καταστημάτων διακρίνονται κατά τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν κομψότητα, ἰδίως δὲ τὸ Κατάστημα τοῦ Crédit mobilier, τὸ Νοσοκομεῖον, τὸ Φρενοκομεῖον, τὸ Πανεπιστημεῖον, τὸ Βουλευτήριον, τὸ Χρηματιστήριον κτλ. κτλ. ὧν ἡ ἀπαρίθμησις καὶ ἡ περιγραφὴ ἰδιαιτέρας ἐκτεταμένης πραγματείας ἐστὶν ἔργον. Κῆποι δὲ πρὸς διάχυσιν τοῦ λαοῦ πλεῖστοι ὅσοι ὑπάρχουσι πέριξ τῆς πόλεως, ὡραῖοι λίαν καὶ περιπεποιημένοι, ἐν οἷς καθημερινῶς σχεδὸν παιανίζουσιν ἐναρμόνιοι μουσικαί, καὶ διάφορα ἐκτελοῦνται πυροτεχνήματα πρὸς τέρψιν τῶν θαμώνων. Ἰδίως δὲ ἐξέχουσιν οἱ αὐτοκρατορικοὶ κῆποι οἱ ἀφιερωμένοι τῷ λαῷ (Volk's garten), ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀνεγήγερται ναὸς ἀρχαῖος, ᾠκοδομημένος κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Θησείου καὶ περιέχων κολοσσαῖον ἐκ μαρμάρου ἄγαλμα τοῦ Θησέως καταβάλλοντος τὸν Μινώταυρον, ἔργον τοῦ περιφήμου Κανώβα. Ἐπίσης διακρίνονται ἐπὶ κομψότητι οἱ κῆποι Weghuber's, Tiergarten, Neue-Welt, κτλ. κτλ. λαμπρῶς φωτιζόμενοι κατὰ τὰς νύκτας, ἐν οἷς συρρέει πλῆθος ἄπειρον λαοῦ ὅπως ἀκροασθῇ τὰς παιανιζούσας ἐν αὐτοῖς δύο ἢ καὶ τρεῖς πολλάκις στρατιωτικὰς μουσικάς. (1) Ἄξιος λόγου ἐστὶ καὶ ὁ ἐντεῦθεν τῆς πόλεως νεωστὶ φυτευθεὶς παράδεισος (parc), κῆπος μέγας διαφόροις ἀγάλμασι καὶ ἀνδήροις πεποικιλμένος, ἀφθονῶν εἰς δένδρα καὶ ἄνθη ἐκ τῶν ἀξιοπεριεργοτέρων, καὶ περιέχων τεχνητὴν λίμνην καὶ νησίδα καὶ πίδακας καὶ γεφύρας, κτλ. Ἐν αὐτῷ πλεῖσαι οἰκογένειαι περιδιαβάζουσιν ἑσπέρας καὶ πρωΐ, ἀναπαυόμεναι εἰς τὰ ἐπίτηδες κατὰ συνεχῆ ἀποστήματα κατεσκευασμένα κομψὰ ἕδρανα.

Ἐπίσης ἄξιος λόγου ἐστὶ καὶ ὁ πρὸς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ προαστείου Leopoldstadt μέγας κῆπος (Augarten), ἠμαλλον δάσος ὑπὸ ὑψικόρμων δένδρων καλυπτόμενον, ὡς καὶ τὸ Prater, ἐπίσης δάσος ἀπέραντον, κτισθὲν ὑπὸ Ἰωσὴφ τοῦ Β', ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἄφθονα τὰ διὰ πᾶσαν τάξιν τοῦ λαοῦ προωρισμένα ἀθύρματα, ἀπὸ τοῦ θεάτρου τῶν νευροσπάστων (Marionetten-Theater) καὶ τοῦ ἀγύρτου θαυματοποιοῦ, μέχρι τῶν μεγαλοπρεπῶν ἱπποδρομίων καὶ κίρκων. Εἰς αὐτὸν συρρέει ἐν ὥρᾳ θέρους καθεκάστην ἀπὸ μεσημβρίας μέχρις ἑσπέρας μέγα μέρος τῶν κατοίκων τῆς Βιέννης, διερχόμενον αὐτόθι τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του, καὶ ἐνταῦθα τελοῦνται αἱ πλεῖσται τῶν τοῦ λαοῦ ἐπισήμων ἑορτῶν, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ τὴν 18 Αὐγούστου μεγαλοπρεπῶς πανηγυριζομένη ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Αὐτοκράτορος.

Μεταξὺ τῶν δημοσίων καθιδρυμάτων ἰδίως θαυμασμοῦ ἄξια εἰσὶ καὶ τὰ ἑξῆς: Α^ον^ ὁ νεωστὶ οἰκοδομηθεὶς κομψότατος στρατὼν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πόλεως, εἰς σχῆμα τετραγώνου φρουρίου, οὗτινος ἡ δαπάνη ὑπερέβη τὰ 6,000,000 φλωρινίων· καὶ Β^ον^ τὸ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἐπὶ γηλόφου ἀπὸ δεκαπενταετίας μεγαλοπρεπέστατα διαπρέπον Ὁπλοστάσιον (Arsenal), ἐν τῶν γιγαντωδεστέρων κτιρίων τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ ἐμβαδοῦ περίπου 200,000 ὀργυιῶν, καὶ ἀπαρτίζον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ μέγιστον φρούριον, ἔχον ὀκτὼ ἐφ' ἑκατέρων τῶν πλευρῶν τοῦ βάθους καὶ τέσσαρας ἐφ' ἑκατέρων τῶν προσόψεων μεγίστους τετραγώνους πύργους. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἀπαιτεῖ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἰδιαιτέραν περιγραφήν, ὡς ἐκ τῶν πολλῶν θαυμασίων ἅτινα περικλείει. Ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται ἅπαντα τὰ ἀναγκαιοῦντα τῷ στρατῷ, ἀπὸ τῶν γιγαντωδεστέρων ῥαβδωτῶν τηλεβόλων μέχρι τῆς ἐλαχίστης ξυλίνης ἀστράβης τῶν ὑποστατῶν τῶν τηλεβόλων ἢ τῶν ἐπισαγμάτων. Περιέχει δὲ καὶ μεγαλοπρεπέστατον Μουσεῖον, ἐν ᾧ πλεῖστα ὅσα διατηροῦνται ἀρχαῖα, καὶ διάφοροι βαρυσίδηροι πανοπλίαι τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἄλλα πολυειδῆ τρόπαια καὶ λάφυρα. Εἰς αἰθούσας ἐκτεταμένας καὶ ὑαλοφράκτους εἰσὶν ἀποτεταμιευμέναι ὑπὲρ τὰς 200,000 πυροβόλων, ἅτινα διατηροῦνται ἐν θαυμασίᾳ καθαριότητι καὶ τάξει. Τὸ ὑπερμέγεθες τοῦτο καὶ πολυδαίδαλον καθίδρυμα ἔχει πληθυσμὸν 8,000 ψυχῶν, ἐν οἷς τρισχίλιοι στρατιῶται τοῦ πυροβολικοῦ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐργάται. Ἡ δαπάνη αὐτοῦ ὑπερέβη τὰ 50,000,000 φλωρινίων.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραλειφθῶσιν ἀμνημόνευτα καὶ τὰ νεκροταφεῖα τῆς Βιέννης, τέσσαρα τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὰ τέσσαρα τῆς πόλεως ἄκρα. Οἱ ἡμέτεροι, ὅσοι δὲν ηὐτύχησαν νὰ περιέλθωσι τὴν Εὐρώπην, ἀκούοντες νεκροταφεῖον, ἴσως φέρουσι κατὰ νοῦν τὴν ἀθλιότητα τῶν ἡμετέρων νεκροταφείων καὶ ἀποτροπιάζονται τὸ ἄπλοῦν αὐτῶν ἄκουσμα. Καὶ ὅμως πόσον θέλουσιν ἐκπλαγῆ οἱ τοιοῦτοι ὅταν πληροφορηθῶσιν ὅτι ἕκαστον νεκροταφεῖον τῆς Βιέννης (ὡς καὶ ἁπάσης τῆς Εὐρώπης) εἶνε μέγας κῆπος κατάφυτος ὑπὸ ὡραίων δένδρων καὶ εὐωδῶν ἀνθέων, καὶ ὅτι εὐαρεστεῖται τις νὰ διάγῃ τὰς ὥρας του ἐν αὐτῷ, ἐν μέσῳ τῶν κάλλιςα λελαξευμένων καὶ μετὰ τάξεως διῃρημένων μνημάτων, ἐνῷ ἐξαγριοῦται καὶ φρίσσει δικαίως εἰς τὴν γυμνότητα καὶ ἐλεεινότητα τῶν ἡμετέρων. Ἅπας ὁ περίβολος τῶν νεκροταφείων περικυκλοῦται ὑπὸ στερεοῦ τείχους, καὶ ἐπὶ μὲν τῆς προσόψεως ἐγείρεται κομ-

(1) Ἐν Βιέννῃ, τῇ ἰδίως ταύτῃ πόλει τῆς μουσικῆς, ἕκαστος ἰδιώτης δύναται νὰ προλάβῃ διὰ πληρωμῆς ὁσαςδήποτε ἐπιθυμεῖ στρατιωτικὰς μουσικάς. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον διττὴ προσγίγνεται ἡ ὠφέλεια τῷ στρατιώτῃ, καὶ γυμνάζεται δηλ. καθημερινῶς, καὶ ὁλικῶς ὠφελεῖται.

ψότατον καὶ εὐρύχωρον τὸ οἴκημα τοῦ νεκροθάπτου, πρὸς τὸ βάθος δὲ ὑψοῖ τὸν θόλον καὶ τὰ κωδωνοστάσιά του καλλιμάρμαρος ναΐσκος, ἐν ᾧ τελοῦνται αἱ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων δεήσεις. Τὰ μνημεῖα εἰσὶ διατεταγμένα κυκλοτερῶς κατὰ στίχους, ἕκαστον δὲ στίχον κατέχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μία οἰκογένεια. Πᾶν μνημεῖον φέρει ὡραῖον ἐκ γρανίτου σταυρὸν μὲ ὀλιγόστιχον ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν, δηλωτικὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ θανόντος· εἰσὶ δὲ ἅπαντα ἠριθμημένα. Ἐπίτηδες κηπουροὶ, ἐξαρτώμενοι ἀπὸ τοῦ νεκροθάπτου, περιποιοῦνται συνεχῶς τοὺς κήπους καὶ τὰς δενδροστιχίας, καὶ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἀκόμη διατηροῦσι τὰ ποικίλα ἄνθη διὰ μέσου ὑπογείων θερμαστρῶν. Τοιαύτη ἡ Εὐρωπαϊκὴ φιλοκαλία καὶ τάξις, ἀφικνουμένη μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν νεκροταφείων καὶ μεταβάλλουσα αὐτὰ εἰς ἀειθαλλεῖς καὶ εὐώδεις κήπους.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἀξιοπεριεργότερα τῆς Βιέννης, ἐφ' ὅσον δέδοται πετῶντι καλάμῳ ὅπως περιγράψῃ αὐτά. Οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν οὐ μόνον εἰς τὰς λεπτομερεῖς περιγραφὰς ἀλλ' οὐδὲ κἂν εἰς τὰς ἀπαριθμήσεις διαφόρων ἄλλων ἀξίων λόγου τῳόντι Καταστημάτων, καὶ μάλιστα τῶν περὶ τῆς πόλεως πολυπληθῶν ἐργοστασίων τῶν ὑφασμάτων καὶ παντὸς εἴδους βιομηχανίας, ὡς καὶ τῶν ἀπειροπληθῶν καλλιτεχνικῶν καὶ φιλολογικῶν Καθιδρυμάτων, καθόσον ἡ πρόθεσις ἡμῶν ἐστὶν ὅπως ἐπιτροχάδην μνημονεύσωμεν τῶν κυριωτέρων, ἀφίνοντες τὸν φιλοπερίεργον ἀναγνώστην ὅπως ἐν εὐκαιρίᾳ ἀντιληφθῇ τούτων πάντων ἰδίαις αἰσθήσεσιν.

Εἰρήσθωσαν δὲ ἤδη τινὰ καὶ περὶ τῶν κατοίκων τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ.

ΜΑΓΝΗΤΗΣ.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐμεγαλοποίησαν ὑπερβαλλόντως τὴν δύναμιν τῆς ἕλξεως, ἣν ὁ μαγνήτης ἐκτελεῖ ἐπὶ τοῦ σιδήρου, καὶ ἀπέδωκαν εἰς τὸ μέταλλον τοῦτο πληθὺν ἰδιοτήτων, ἀναμφιβόλως μυθωδῶν. Ὑπέθετον δὲ ἐμφωλεύοντα ἐν τῇ μεταλλικῇ ταύτῃ ὕλῃ ἔρωτα διάπυρον πρὸς τὸν σίδηρον, ἀπαράλλακτα ὡς οἱ σύγχρονοι Πέρσαι ἐφαντάσθησαν, ποιητικῇ ἀδείᾳ πάντοτε, τὸ περὶ τοὺς λύχνους στρεφόμενον ἔντομον αἰσθανόμενον ὑπερβολικὸν ἔρωτα πρὸς τὴν φλόγα, καὶ κατακαιόμενον ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ αὐτήν. Κατεσκεύαζον δὲ ἐκ τῶν τεμαχίων τοῦ μαγνήτου ἀγαλμάτια τῆς θεᾶς τοῦ ἔρωτος Ἀφροδίτης, ἅτινα μετεχειρίζοντο ὡς προβασκάνια περίαπτα ἢ φυλακτήρια κατὰ τῆς ἐπηρείας τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Τὰ ἐθεώρουν δὲ ὡς λίαν πολύτιμα, διότι ἐφρόνουν ὅτι ἤρκει νὰ θέσῃ τις ἓν ἐκ τῶν περιάπτων τούτων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κοιμωμένης γυναικὸς, διὰ νὰ γνωρίσῃ ἂν ἐφύλαττε πιστῶς τὰ συζυγικά της καθήκοντα· ἡ ἄπιστος γυνὴ καὶ παραβάτρια τῶν συζυγικῶν καθηκόντων ἀνίστατο κατεπτοημένη εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν ἔχουσαν ἐπαφὴν ταύτην τοῦ μαγνήτου, καὶ ἔφευγε μετ' ὁρμῆς ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου, ὡς διωκομένη ὑπ' ἀοράτου χειρός. Περίφημός τις φυσικὸς τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος προσπαθεῖ νὰ δώσῃ φυσικήν τινα ἐξήγησιν εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον: «Ὁ μαγνήτης, λέγει, εἶνε μελαγχολικὸς, ὡς φαίνεται τοῦτο εὐκόλως ἐκ τῆς σκιερᾶς χροιᾶς του· αἱ ἀναθυμιάσεις δὲ αὐτοῦ προσβάλλουσι τὸν ἐγκέφαλον, καὶ μάλιστα ἐν ὥρᾳ τοῦ ὕπνου, καὶ παρέχουσιν αὐτῷ πληθὺν φαντασμάτων τρομερῶν καὶ μελαγχολικῶν.» Πλὴν, ἐπὶ βλάβῃ τῆς θεωρίας ταύτης, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ μαγνήτης δὲν ἀποκρίνει οὐδεμίαν ἀερώδη οὐσίαν ἢ εἶδος ἀτμοῦ.

Κατὰ τὸν Νίκανδρον, ὑπῆρχεν ἀρχαῖός τις ποιμὴν Καλαμίτης ὀνομαζόμενος, ὅστις, διευθύνων τὸ ποίμνιόν του πρὸς τὸ ὄρος Ἴδα, αἴφνης ἐκρατήθη εἰς τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοῦ σιδήρου τῆς ῥάβδου αὐτοῦ καὶ τῶν καρφιδίων τῶν ὑποδημάτων του. Ἐπειδὴ δὲ ὁπωσδήποτε τὸ μυθολογικὸν τοῦτο πρόσωπον θεωρεῖται ὡς πρῶτος ἐφευρετὴς τῆς μεταλλικῆς ταύτης οὐσίας, οἱ ἀρχαῖοι ἔδωκαν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦ ποιμένος τούτου, καὶ ὁ μαγνήτης ἐπωνομάσθη τὸ πρῶτον καλαμίτης. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης διετάχθη παρὰ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου νὰ κατασκευάσῃ τὸν θόλον ναοῦ τινος μὲ πέτρας μαγνήτου, ἐξ ὧν ἔμελλε νὰ ἀναρτηθῇ ἄγαλμά τι ἐκ σιδήρου παριστῶν τὴν ἀδελφήν του Ἀρσινόην· εἰς τὸ διήγημα τοῦτο ἴσως ἔδωκεν ἀφορμὴν ἄγαλμά τι, αἰωρημένον ὑπὸ μαγνήτου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σεράπιδος εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Ὁ καλαμίτης ἢ μαγνήτης εἶνε μεταλλικὴ οὐσία καὶ οὐδὲν πλέον· εὑρίσκεται δὲ ἐν τῇ Σουηδίᾳ, ἐν τῇ νήσῳ Ἔλβᾳ, ἐν τῇ Σιάμῃ, Κίνᾳ, κτλ. ἡ μερικὴ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ σπουδὴ ἀποτελεῖ μέρος τῆς φυσικῆς, ἤτοι τὸ περὶ μαγνητισμοῦ. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς πρὸς τὸν πόλον τάσεως τοῦ μαγνήτου χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος μ. Χρ. ὁπότε λέγουσιν ὅτι ὁ Μάρκος Πῶλος, ταξειδιώτης Βενετὸς, εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν τῆς μαγνητικῆς βελόνης εἰς τὴν Εὐρώπην, ἥτις ἦν γνωστὴ πρὸ χρόνων εἰς τοὺς τὰ πάντα ἐφευρόντας Κινέζους.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΟΣ.

Τὴν βιογραφίαν τοῦ περιφανοῦς τούτου τέκνου τῆς Γαλλίας ἐδημοσιεύσαμεν ἐν ἐκτάσει εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ἐκδοθεῖσαν πρό τινων ἐτῶν Συλλογὴν τῶν ὡραιοτέρων αὐτοῦ δραμάτων. Ὥστε ὀλίγα τινὰ ἐναπολείπεται ὅπως λεχθῶσι περὶ τοῦ ἀνδρὸς σήμερον, ὁπότε παρατιθέμεθα πιστὴν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ.

Ὅσον πολυκίνητος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος νεανικὸς βίος τοῦ Βίκτορος Οὔγου, τόσον ἤρεμος καὶ ὁμαλὸς ἀπέβη ὁ τεῦ λευταῖος. Γνωστὸν ὅτι ἡ μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν το-1848 μεταβολὴ τοῦ φρονήματος τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ βασιλικοῦ εἰς σφόδρα δημοκράτην, καὶ ἡ ἀνένδοτος αὐτοῦ καταφορὰ κατὰ τοῦ νέου Βοναπαρτισμοῦ ἔξωσαν αὐτὸν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν. Ὁ τότε πρόεδρος νῦν δὲ Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων Ναπολέων Γ' ἐξώρισε τὸν Βίκτωρα Οὔγον διὰ βίου εἰς τὴν Νορμανδικὴν νῆσον Γέρνεσεῦ, ὅπου προωρίσθη αὐτῷ ἡ ἐφ' ὅρου ζωῆς διαμονή του μεταξὺ τῶν ἀκτῶν

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΟΣ.

τῆς Βρεττανίας καὶ τῆς Νορμανδίας. Ἐντεῦθεν δὲν ἔπαυσεν ἠλεκτρίζων τὸ μῖσος κατὰ τοῦ ἅρπαγος δυνάστου, τὸν ὁποῖον ἐπολέμησε παντὶ σθένει καὶ διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ τοῦ λόγου, ὡς φαίνεται εἰς τὰ μεταγενέστερα αὐτοῦ πολιτικὰ πονήματα, τὰ μετὰ μεγάλης χάριτος καὶ περινοίας συντεταγμένα, ἐν οἷς διαπρέπουσιν ἰδίως τὰ ἑξῆς: Ὁ Ναπολεοντίσκος, καὶ Οἱ ἀφορισμοί.

Εἴδομεν ὅτι ἡ φαντασία τοῦ Βίκτορος Οὔγου ἦτο ἰσχυροτέρα τοῦ αἰσθήματος ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ· διὸ καὶ ἡ ἀπροσωπόληπτος κριτικὴ κατεφέρθη πάντοτε κατὰ τοῦ συγγραφέως τῶν δραμάτων τούτων, ὡς ἀτελῶς μιμηθέντος τὸν Σαιξπεῖρον. Τὰ λυρικὰ αὐτοῦ πονήματα καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὕλην δὲν εἶνε μεγάλης ποιητικῆς ἀξίας, ἅπαντα δὲ σχεδὸν εἰσὶν ὑποδεέστερα (κατὰ τοὺς κριτικοὺς πάντοτε) τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τῶν τοῦ λυκαυγοῦς ᾀσμάτων, ἅτινα εἰσὶν αἱ ὡριμώτεραι ἐργασίαι τῆς νεότητός του. Ἐν αὐτοῖς διαφαίνεται εἰς μέγαν βαθμὸν ἡ νευρώδης δύναμις τῶν στίχων, ἡ καλλίτεχνος ἐπεξεργασία τῶν στροφῶν καὶ ἡ βαθύτης καὶ πρωτοτυπία τῶν ἰδεῶν· καὶ ἴσως εἰς οὐδὲν ἕτερον ἔργον τοῦ Οὔγου ἐνυπάρχει τοσοῦτος πλοῦτος χαριεστάτων εἰκόνων, τοσαύτη πρωτοτυπία μέτρων, καὶ τοσαύτη ἁρμονίας ὑπερχείλησις.

Ἀσυγκρίτως τελειότερος ἀναδείκνυται ὁ Βίκτωρ Οὔγος ὡς μυθιστοριογράφος. Πρὸ παντὸς δὲ τὸ κλασικώτατον αὐτοῦ μυθιστόρημα Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων,

καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιγραφικὸν αὐτοῦ μέρος, εἶνε μία ἀμίμητος παλιγγενεσία τοῦ μεσαιώνος τῶν Παρισίων. Ἀριστούργημα καὶ ὡς πρὸς τὸ ὕφος καὶ ὡς πρὸς τὴν πλοκὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς χαρακτῆρας, πέπρωται νὰ ζήσῃ ὅσον ὁ ναὸς, τοῦ ὁποίου φέρει τὸ ὄνομα. Οἱ Ἄθλιοι (ἢ μᾶλλον, Οἱ θῆτες) εἰσὶν αἱ μετὰ ταῦτα ἐργασίαι τοῦ πρωτουργοῦ τούτου νοός. Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξις τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν μύθων ἐν τῷ πονήματι τούτῳ δὲν ἐπεξειργάσθησαν μετὰ προσοχῆς καὶ πιθανότητος· διὰ τοῦτο ὁ ἀναγνώστης δὲν παρατηρεῖ ἐν αὐτῷ τὴν αὐτὴν δύναμιν τοῦ νοὸς καὶ τὴν αὐτὴν ζωηρότητα, ἥτις διαλάμπει ἐν τοῖς λοιποῖς τοῦ ἀνδρὸς ἔργοις. Ὥστε μεταξὺ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων καὶ τῶν Ἀθλίων κεῖται ὁλόκληρος ἀνθρωπίνη ἡλικία.

Εἰς τὸν δαιμόνιον τοῦτον νοῦν, ὅστις συνεχῶς φαίνεται ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν Μουσῶν τῆς ἐξορίας, ἀποδίδεται καὶ τὸ ἐσχάτως ἀνωνύμως ἐκδοθὲν πολὺν δὲ κρότον προξενῆσαν σύγγραμμα «Ὁ Ἐπικατάρατος.»

Οἱ ἁλιεῖς τῆς Γερσεύ, ἐπιστρέφοντες τὴν ἑσπέραν εἰς τὰς οἰκίας των, παρατηροῦσι μετὰ συγκινήσεως ἐπὶ τῆς παραλίας ἱστάμενον ἄνδρα ὑψηλὸν, ἑξηκοντούτη, ἀτημελήτως ἐνδεδυμένον, ἔχοντα ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ παρατηροῦντα μὲ ἔνδακρυ ὄμμα τὰς μόλις ὑποφαινομένας ἐν μέσῳ τῆς ὁμίχλης ἀκτὰς τῆς Γαλλίας. Τοιαύτη ὑπῆρξε πάντοτε ἡ μοῖρα τῆς μεγαλοφυΐας! ἀπαντᾷ ζῶσα τὴν πενίαν, τὰς φυλακὰς, τὴν ἐξορίαν, καὶ ἐνίοτε μετὰ θάνατον μόνον τὴν δόξαν καὶ τὴν ἡσυχίαν. Τὰ μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνεγείρονται εἰς τοὺς μεγάλους ἄνδρας θανόντας, πλάττονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς λίθους, οὓς ἔβαλλον κατ' αὐτῶν ἐνόσῳ ἔζων. Τίς οἶδεν; ἀφοῦ ὁ Βίκτωρ Οὔγος ἀποθάνῃ ἐξόριστος ὡς ὁ Δάντης, ἴσως τὰ ὀστᾶ του ἀναπαυθῶσιν εἰς τὸ Πάνθεον. (1)

ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

ΣΤΑΥΡΟΣ. — Ἡ διὰ σταυροῦ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου διετέλει ἐν χρήσει οὖσα παρὰ πολλοῖς τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ὅσων ἡ ἱστορία περιεσώθη εἰς ἡμᾶς. Τὸ σχῆμα τῶν σταυρῶν ἦν τριπλοῦν· τὸ μὲν ἦτο ὡς τὸ γράμμα Τ, τὸ δὲ ὡς τὸ Χ, ὅπερ λέγεται καὶ σταυρὸς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, διότι ἐπὶ τούτου ἐσταυρώθη ὁ πρωτόκλητος οὗτος τῶν Ἀποστόλων, τὸ δὲ εἶχε σχῆμα τοιοῦτον †, καὶ ἐπὶ τοιούτου ἐσταυρώθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Πρὶν προσηλωθῇ ὁ εἰς σταυρικὸν θάνατον καταδικαζόμενος, (ὅστις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἦν ὁ ἀτιμώτερος τῶν θανάτων,) ἐμαστιγοῦτο δι' ἀκανθωτῆς μάστιγος, λεγομένης σκορπίος καὶ κατεσκευασμένης ἐκ σχοινίων, εἰς τὰ ἄκρα τῶν ὁποίων ἦσαν προσδεδεμένα τεμάχια μολύβδου ἢ ὀστοῦ. Ὁ μαστιγούμενος ἀπεξεδύετο τῶν ἰδίων του ἱματίων καὶ ἐδένετο εἰς κίονα, ἐφ' οὗ ἔπρεπε νὰ δαρῇ ἐπὶ ὡρισμένον διάστημα χρόνου. Ὁ μέλλων σταυρωθῆναι ὑπεχρεοῦτο νὰ φέρῃ ὁ ἴδιος τὸν σταυρὸν, ὅστις ἦν βαρύτατος καθὸ κατασκευαζόμενος ἐκ βαρέως ξύλου, ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα ὡρίζετο νὰ σταυρωθῇ. Ὁ Πλούταρχος (περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου βραδέως τιμωρουμένων) λέγει: «Ἕκαστος τῶν κακούργων ἐκφέρει τὸν αὐτοῦ σταυρόν.» Ὁ δὲ τόπος οὗτος ἦν συνήθως ἐκτὸς τῆς πόλεως, καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ λόφων, ὅπως καταφανεῖς γίνωνται οἱ τιμωρούμενοι παντὶ τῷ διαβάτῃ· ἦν ἔτι ὡρισμένη καὶ ἡ πύλη τῆς πόλεως, δι' ἧς ἐξεφέρετο ὁ κατάδικος. Πρὶν δὲ προσηλωθῇ τῷ σταυρῷ, οὗτος ἐξεδύνετο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἅτινα διενέμοντο μεταξὺ των οἱ στρατιῶται, ἔπιπτεν ὕπτιος ἐπὶ τοῦ κατὰ γῆς κειμένου σταυροῦ, ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ ὁποίου ἐκρεμᾶτο δι' ἥλων, περωμένων εἰς τὸ ξύλον δι' ἑκατέρων τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἢ διὰ τῶν γονάτων καὶ τῶν ἀγκώνων αὐτοῦ, ἀναλόγως τοῦ κακουργήματός του. Ἵνα δὲ ἀνέχηται τὸ σῶμα καὶ μὴ καταπίπτῃ ὑπὸ τοῦ βάρους, ἐδένοντο εἰς τὸν σταυρὸν οἱ βραχίονες καὶ τὰ σκέλη τοῦ σταυρουμένου, καὶ τότε ἀνυψοῦτο καὶ ἐνεπήγετο ἡ ἄκρα τοῦ σταυροῦ εἰς λάκκον προεσκαμμένον. Ἐπιγραφὴ, τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ καταδίκου δηλοῦσα, ἐτίθετο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὅπως ἀναγινώσκηται ὑπὸ τῶν διαβαινόντων. Ὁ οὕτω θανατούμενος ἀφίνετο ἐν τῷ σταυρῷ μεχρισοῦ ὑπὸ τῆς ἀσιτίας ἢ τῶν ἑλκῶν αὐτοῦ ἀπέθνησκε. Δὲν ἠξεύρομεν ἂν ἦτο πάντοτε ἐν χρήσει ἡ ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν ἀναφερομένη ἐπιτάχυνσις τοῦ θανάτου τῶν οὕτω κρεμωμένων κακούργων διὰ τῆς κατασυντρίψεως τῶν ὀσῶν αὐτῶν, γενομένης διὰ μεγάλων σχιζῶν· φαίνεται δὲ ὅτι ἀποκλειστικῶς ἐξετελέσθη εἰς τοὺς συσταυρωθέντας τῷ Ἰησοῦ κακούργους, διὰ τὴν ἑπομένην μεγάλην ἡμέραν τοῦ Σαββάτου.

ΑΝΘΡΩΠΟΘΥΣΙΑ.—Αἱ ἀνθρωποθυσίαι παρὰ τοῖς κατοίκοις τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἰσὶν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ συρμοῦ. Οἱ Γάλαι ῥίπτουσι τὰ παιδία των, ὅταν τοὺς ἐνοχλῶσιν, εἰς τροφὴν τῶν θηρίων. Οἱ Μαδεγάσσοι φονεύουσιν ἀνηλεῶς ὅλα τὰ βρέφη ὅσα γεννῶνται μὲ φυσικόν τι ἐλάττωμα. Αἱ γυναῖκες τῶν Μαμελούκων (τῶν πάλαι ποτὲ κυριαρχῶν τῆς Αἰγύπτου,) ἀφαιροῦνται ἀσυνειδήτως τὴν γονιμότητά των διὰ νὰ γίνωσι σεῖραι. Εἰς πολλὰ Μαύρων βασίλεια, ὡς εἰς τὸν τόπον τῶν Δαχομέων, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως φονεύουσιν αἱ γυναῖκες τὰ παιδία των ἀδιακόπως ἕως οὗ ἀναβῇ νέος βασιλεὺς εἰς τὸν θρόνον. Παρὰ τοῖς ἰδίοις ἡ ἀμμοκονία, δι' ἧς κτίζεται τὸ μαυσωλεῖον ἀποθανόντος βασιλέως, πλάττεται μὲ ἀνθρώπινον αἷμα, καὶ τερατώδης μαῦρος βασιλεὺς εἰς τὴν Γουϊνέαν κατοικεῖ παλάτιον, τοῦ ὁποίου ἡ αὐλὴ εἶνε ἐστρωμμένη μὲ ἀνθρώπινα κρανία καὶ οἱ τοῖχοι ἐστολισμένοι μὲ ἀνθρώπινα ὀστᾶ. Οἱ Πορτογάλλοι εὗρῆκαν εἰς τὸ ὀροπέδιον τῆς Σχικόβας ἀνθρώπινα κρέατα εἰς τὰ κρεωπωλεῖα, καὶ τεθαμμένους δούλους εἰς τὰ μακελλεῖα διὰ νὰ σφαγῶσι καὶ πωληθῶσι· τοὺς δὲ προσφερομένους ὡς θύματα τῆς ἀγρίας δεισιδαιμονίας των βασανίζουσι καθ' ὅλους τοὺς ἐπινοηθέντας τρόπους τῆς ἀσπλαγχνίας. Ὁ βασιλεὺς τῶν Λάγος στέλλει ἐνίοτε ἔνοπλον καὶ μεταμορφωμένον ὑπηρέτην, ὅστις τρέχει εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἀδιαφόρως φονεύει πάντα ὅστις τύχῃ ἐμπρός του, καὶ οἱ ἴδιοι μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν καίουσι ζωντανὴν παρθένον, διὰ νὰ ἐπισύρωσιν εἰς τὴν χώραν των τὴν εὐλογίαν τῆς ὀμβροφόρου Θεᾶς. Τοιαῦται βδελυραὶ συνήθειαι ἀπαντῶνται εἰς πολλὰς Μαύρων πολιτείας, ὡς παρὰ τοῖς Βενίνοις, τοῖς Κουμασσὶν καὶ πολλοῖς ἄλλοις ἀγρίοις. Χιλιάδες μαύρων σφάζονται εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων των, καὶ πολλαὶ γυναῖκες θυσιάζονται πλησίον τῶν νεκρῶν λειψάνων τῶν συζύγων των. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Φαντέας ὑποφέρει νὰ τῷ κοπῇ ὁ ἀριστερὸς βραχίων ὅταν ἀναλαμβάνῃ τὴν Κυβέρνησιν. Χήρα Ὀττεντότου, ἐὰν ὑπανδρευθῇ ἐκ δευτέρου, χρεωστεῖ πρῶτον νὰ ὑπομείνῃ ὅπως τῇ κοπῇ εἷς δάκτυλος τῆς χειρός της. Μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας ἐξήλειψαν οἱ Ἄγγλοι τὴν πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἐπικρατοῦσαν ἀγρίαν συνήθειαν παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τοῦ νὰ καίωσι τὰς χήρας μετὰ τῶν συζύγων των, καὶ νὰ πίπτωσιν ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ πελωρίου ἅρματος ἑνὸς τῶν θεῶν των ὅπως κατασυντριβῶσιν ὑπ' αὐτό.

Η ΑΓΑΠΗ ΕΝ ΤΩ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΩ. — Ὁ Χριστιανισμὸς, προτιθέμενος τὸ μέγα ἔργον τοῦ ν' ἀποσπάσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀταξίας τῶν παθῶν του, ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν καρδίαν του ἀντικείμενον ἀπείρου ἀγάπης καὶ νὰ τὸν ἐνισχύσῃ δι' αὐτῆς τῆς ἀδυναμίας του. Τὸν ὅρον τοῦτον ἀπαιτεῖ ἡ φύσις, διότι μόνη ἡ ἀγάπη δύναται νὰ καταδαμάσῃ τὴν ἀγάπην, καὶ εἰς μόνην τὴν καρδίαν ἀποκρίνεται ἡ καρδία.

Βεβαίως ὁ Χριστιανισμὸς ἐτήρησε τὸν ὅρον τοῦτον. Ἦλθεν ὁ θεῖος αὐτοῦ θεμελιωτὴς, φέρων τὴν δᾷδα τῆς ἀγάπης ἀνὰ χεῖρας· καὶ τί ἄλλο ἠθέλησεν, εἰμὴ ν' ἀνάψῃ δι' αὐτῆς ὅλην τὴν γῆν; «Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;» Καὶ αὐτὸς δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ ἀγάπη· Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. Ἡ πρώτη αὐτοῦ ἐντολὴ εἶνε τὸ Ἀγαπήσεις· δευτέρα ἐντολὴ, πάλιν τὸ Ἀγαπήσεις· ὅλη του δὲ ἡ διδασκαλία περιορίζεται εἰς τὸ Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Τέλος ὁ νόμος του ὑρίσταται τόσον εἰς τὴν ἀγάπην, ὥστε τὰ τόσα καὶ τοσοῦτον αὐστηρὰ καὶ διάφορα αὐτοῦ ἐντάλματα ἀνάγονται πάντα εἰς μόνην τὴν ἀγάπην, ὡς ἄριστα εἶπεν ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος διὰ τῆς χριστιανικωτάτης ταύτης ῥήσεως: «Ἀγάπησον, εἶτα ποίησον ὅ,τι βούλει·» ἥτις εἶνε ὡς ἠχὼ τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτωλοῦ γυναικὸς θείου ἐκείνου ῥήματος τοῦ Σωτῆρος: «Ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ, ὅτι ἠγάπησε πολύ.»

Ὅλος ὁ Χριστιανισμὸς ἐνυπάρχει εἰς τὴν αἰωνίως θαυμαστὴν ταύτην εἰκόνα τῆς ἁμαρτωλοῦ, βρεχούσης μὲ τὰ δάκρυα καὶ ἐκμασσούσης μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τοὺς πόδας τοῦ ὑπερασπιζομένου αὐτὴν Σωτῆρος κατὰ τῆς ὑπερηφάνου ὠμότητος τοῦ Φαρισαίου, καὶ ὑπὲρ τῆς λατρείας αὐτοῦ συντριβούσης τὸ εἰς ἄλλην ἀγάπην ὑποσχεθὲν ἀλάβαστρον. Καὶ ἰδοὺ πῶς ἡ ἀγάπη ἐκείνη, δι' ἧς ὁ Χριστιανισμὸς θέλει ν' ἀποσπάσῃ τὸν ἄνθρωπον πάσης ἄλλης ἀγάπης, ὀρθῶς ἀναλογεῖ πρὸς τὸ ἔργον. Πῶς θέλει ν' ἀγαπῶμεν τὸ ἀντικείμενόν του; ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας· ὡς ἑαυτὸν, τέλος. Ἀξιοσημείωτοι λόγοι καὶ ἐντελὲς μέτρον ἀγάπης, εἰς ἣν πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται αἱ ἄλλαι πᾶσαι.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ. — Καὶ ὀλίγον ἂν ἐξετάσῃ τις τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, θέλει πεισθῇ ὅτι ὁ διατάσσων ἁπλῶς πρᾶξιν τινὰ διαφέρει τὰ μέγιστα τοῦ ποιοῦντος πρώτου αὐτὴν, ἵνα δώσῃ τὸ παράδειγμα, ὡς πρὸς τὴν ἐντύπωσιν εἰς οὓς θέλει νὰ ἐπηρεάσῃ. Οὐδὲν τόσῳ μεταδοτικὸν καὶ πειστικὸν, ὅσῳ τὸ παράδειγμα· οὐδεμία περὶ πατριωτισμοῦ πραγματεία ἤθελεν ἐπενεργήσει ἐπὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, ὡς ἡ τοῦ Ῥηγούλου ἀφοσίωσις· καὶ δὲν ὑπάρχει ῥητορεία ἰσχύουσα ὡς ἡ πρᾶξις τοῦ Κονδὲ, ῥίπτοντος τὴν ῥάβδον τῆς ἀρχηγίας του εἰς τὰ χαρακώματα τῶν ἐχθρῶν καὶ ὁρμῶντος πρώτου ἵνα τὴν λάβῃ. Τὸ παράδειγμα εἶνε πειστικώτερον ὅσῳ καὶ ἀνώτερον, καὶ τόσῳ μᾶλλον ἀναγκαῖον, ὅσῳ αὐστηροτέρα ἡ ἐντολὴ καὶ πλείονες οἱ πρὸς οὓς ἀπευθύνεται.

Ἡ Εὐαγγελικὴ ἠθικὴ, ἡ τοσοῦτον δύσκολος πρὸς τὴν διεφθαρμένην τοῦ ἀνθρώπου φύσιν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀδιακρίτως ἀπευθυνομένη, ὤφειλεν ἄρα νὰ παρουσιασθῇ ὡπλισμένη διὰ μεγάλου παραδείγματος καὶ συγκεφαλαιωμένη εἰς ἁπλῆν καὶ εὔγλωττον πρᾶξιν, προσβάλλουσαν τὰ πνεύματα καὶ λαλοῦσαν εἰς ὅλας τὰς καρδίας. Ἡ ζωὴ καὶ πρὸ πάντων ὁ θάνατος τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν περιέχουσι τὸ τελειότατον καὶ ὁριστικώτατον καὶ ἑλκυστικώτατον τοῦτο παράδειγμα. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶνε τόσον εἰς τὰ βιβλία καὶ τοὺς λόγους, ἀλλ' εἶνε πρὸς πάντας καὶ κατ' ἀνώτατον βαθμὸν ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ βιβλίον ἠνεῳγμένον εἰς τὰ ὄμματα, βῆμα εὔγλωττον καὶ αὐτόλαλον, ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀναδείκνυνται καὶ τὸ σύνολον καὶ αἱ ἐλάχισται λεπτομέρειαι τοῦ Εὐαγγελικοῦ νόμου. Τύπος τέλειος, τοῖς πᾶσι νοητὸς, ἁπλοῦς καὶ ἀνεξάντλητος καὶ δι' ἑνὸς μόνον βλέμματος συλλαμβανόμενος, καὶ αἰωνίως ἄξιος νὰ προσηλώνῃ διὰ παντὸς πάντα τὰ βλέμματα.

Τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸ ὕψος τοῦ παραδείγματος; ὁ παρέχων αὐτὸ εἶνε Θεός. Τίς δύναται νὰ τὸ ἐλέγξῃ; εἶνε ἡ πλέον ἀνεξάντλητος τελειότης. Τίς δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ἀφιλοκερδείας αὐτοῦ; ὁ παρέχων αὐτὸ ἦτο φύσει ἀπηλλαγμένος τούτου. Τίς δύναται τέλος νὰ μὴ τὸ ἐννοήσῃ, ἐνῷ πάλλει ἐν αὐτῷ ἡ ἔκφρασις τῆς ἀληθείας;... Αὐτὸς ὁ νομοθέτης γίνεται θῦμα τοῦ νόμου, ὅπως ζωηρότερον ἐκφράσῃ τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ. Πρῶτος ὁ ἰατρὸς δοκιμάζει ἐν ἑαυτῷ τὴν θεραπείαν. Τὸ ῥῆμα γίνεται ἔργον, ὁ λόγος σαρκοῦται ὅπως βαθύτερον ἐντυπωθῇ εἰς τὴν σαρκικὴν ἀνθρωπότητα.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. — Τὸ δόγμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος, ἐξαλειφθὲν ἐκ τῆς γῆς, εἶχεν ἤδη ἀπολεσθῆ ἐν τῷ ναυαγίῳ τοῦ δόγματος τῆς ἑνότητος τοῦ Θεοῦ, ὅπερ ἐστὶν ἡ βάσις αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἦτο κατακερματισμένη εἰς μυρίας φυλὰς ἢ ἐθνικότητας ἐχθρὰς πρὸς ἀλλήλας. Πόλεμος ὑπόκωφος ἦτο πανταχοῦ· εἰς τὰ μεθόρια, εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἰς τὰ δικαστήρια, εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, εἰς τὸ ἐργοστάσιον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν οἰκιακὴν ἑστίαν. Μόνη ἡ δύναμις διεῖπε τὸν κόσμον, καὶ ὁ σίδηρος, ὁ σίδηρος τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κάτωνος, ἦτο ἡ μόνη ἔκφρασις τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Τίς θέλει δυνηθῇ νὰ συντρίψῃ τὰς ἁλύσσεις, νὰ ἐξισάσῃ τὰς ἀνωμαλίας, νὰ κάμῃ ὥστε μία καρδία νὰ πάλλῃ εἰς

(1) Ἐκτεταμένην καὶ λαμπρὰν βιογραφίαν τοῦ Βίκτορος Οὔγου κατεχώρισεν ἡ Πανδώρα ἐν τόμῳ ΙΒ', φυλλάδ. 286, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὸν ἀνωτέρω τελευταῖον παράγραφον.

ὅλα τὰ στήθη, νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν ἀγχόνην τοῦ δούλου εἰς τὸ στέμμα τῶν Καισάρων, καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸν Καίσαρα μέχρι νίψεως τῶν ποδῶν τοῦ ἐσχάτου τῶν χυδαίων; Τίς θέλει ἐπαναφέρει τὸν κοινωνισμὸν, τὴν ἀδελφότητα μεταξὺ Ἕλληνος καὶ βαρβάρου, ἐλευθέρου καὶ δούλου, ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, τοῦ Καίσαρος Θεοῦ καὶ τοῦ πτωχοῦ χυδαίου; Τίς θέλει δυνηθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ τεράστια ταῦτα, καὶ ἄνευ τῆς ἰδιοτελείας καὶ βίας, ἀλλὰ διὰ μόνης τῆς πειθοῦς καὶ ἀγάπης;. . . Ὁ σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὡς τὸ κάτοπτρον τοῦ Ἀρχιμήδους, συγκεντρόνον ἐν τῇ ἑστίᾳ αὐτοῦ τὰς φλόγας τοῦ οὐρανοῦ, ἀνέπεμπεν αὐτὰς μακρὰν ἐπὶ τῶν θαλασσῶν καὶ ἔκαιε τοὺς στόλους τοῦ ἐχθροῦ, οὕτω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ καρδία τοῦ Θεανθρώπου ἄνωθεν τοῦ σταυροῦ ἐξηκόντισεν ἐπὶ τοῦ κόσμου τὰς φλόγας τοῦ θείου ἔρωτος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἤναψεν ὅλην τὴν γῆν. Μόνος αὐτὸς κατέβαλε πᾶσαν ἀλαζονείαν, συνέτριψε πᾶσαν δύναμιν, διεσκέδασεν ὅλας τὰς χιμαίρας τῶν ἀνθρωπίνων διακρίσεων, μὴ θεωρῶν πάντας ἀνθρώπους εἰμὴ ὡς μεγάλους ἐνόχους, ἐξισῶν τὸν κόσμον ὑπὸ τὸ μέτρον τῆς θείας δικαιοσύνης, καὶ ἀνάγων ἁπαξάπασαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον γυμνὸν καὶ συντετριμμένον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Πόσον ἐν τῷ σταυρῷ τιμᾶται ἡ ἀνθρωπότης, καὶ πόσον ἡ πορφύρα τῶν μεγιστάνων τῆς γῆς εἶνε ὠχρὰ ἀπέναντι τοῦ αἵματος ἑνὸς Θεοῦ!

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ.—Ὑψηλὸς καὶ μέγας ὁ λόγος, ἐν ᾧ τὸ τῆς Εὐχαριστίας μυστήριον βυθίζει τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν. Εἶνε τὸ τίμημα, ἀνθ' οὗ ὁ Θεὸς παραδίδεται ἡμῖν· ἡ ἐξαγόρασις τοῦ ἐγκλήματος, δι' οὗ ἠθελήσαμεν νὰ γίνωμεν ἀφ' ἡμῶν ὅμοιοι αὐτῷ· τὸ ἀντίρροπον τῆς ἀφάτου δόξης, ἐν ᾗ εἰσάγει ἡμᾶς· τὸ δίκαιον ἀντίποινον τῆς πίστεως, ἣν ἐθέσαμεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἀπολέσαντι ἡμᾶς πονηρῷ πνεύματι τῆς ἀταξίας. Τοῦτο ἐπείρασε τοὺς προπάτορας ἡμῶν, εἰπὸν αὐτοῖς. « Φάγετε ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί·» οἱ δὲ ἠκροάσθησαν αὐτοῦ, ἀπειθήσαντες τῷ Θεῷ. Πρὸς θεραπείαν δὲ τῆς ἀταξίας ταύτης καὶ ὁ Σωτὴρ μᾶς δοκιμάζει, λέγων ἡμῖν: «Φάγετε τὸ σῶμά μου, πίετε τὸ αἷμά μου καὶ ζήσεσθε εἰς τὸν αἰῶνα.»

Τοιουτοτρόπως διὰ τῆς θαυμασίας ταύτης ἰσοσταθμίας ὁ Χριστιανισμὸς ἐπανάγει ἡμᾶς εἰς τὸν πρότερον ἡμῶν προορισμὸν, ὅπως ἀναμέσον τῶν δοκιμασιῶν τῆς πίστεως ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ τῆς δόξης, ὃν ἐδιώκομεν ἀναμέσον τῶν ἀταξιῶν τῆς ἀλαζονείας μας· καὶ εἰς τὴν ἀλαζονείαν ταύτην, εἰς τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὰς προφυλάξεις ὅσας ἀπῄτει, πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος δοκιμασίας καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν βραδύτητα. Διὰ τοῦτο δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ἴδωμεν ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν Θεὸν κατὰ πρόσωπον, καὶ τὸ ἀδιαπέραστον κάλυμμα τοῦ μυστηρίου τὸν καλύπτει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλέον ἐνδομύχῳ πρὸς αὐτὸν κοινωνίᾳ. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἡ δοκιμασία αὕτη τελειώσῃ, τὸ κάλυμμα θέλει πέσει· ἀλλ' ἕως τότε, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν χαρίεσσαν καὶ ὀρθὴν εἰκόνα Πατρός τινος τῆς Ἐκκλησίας, εἴμεθα ὡς τὸ παιδίον ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τὸ ζῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὡριμαζομένων καρπῶν πρὶν ἢ ἴδῃ τὸ φῶς του, διότι τρεφόμεθα πνευματικῶς ἐκ τοῦ Θεοῦ πρὶν ἢ τὸν ἴδωμεν. Ἡ παρὰ τῆς μετ' αὐτοῦ κοινωνίας διδομένη ἡμῖν δύναμις ἐφ' ἡμῶν, ἐπὶ τῶν παθῶν μας, ἐπὶ τοῦ κόσμου, τὸ ὕψος τῆς ἁγιότητος, εἰς ὃ μᾶς ἀναβιβάζει, τὰ θαύματα τῆς ἀρετῆς ὅσα δι' αὐτῆς ποιοῦμεν, ἀρχίζουσιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου τὴν ἐν Θεῷ ζωήν μας καὶ ἀποκαλύπτουσι τὴν πηγὴν αὐτῆς, ἀποδεικνύοντα ἐναργέστατα τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου: «Ὁ τρώγων ἐκ τοῦ ἄρτου τούτου ζήσεται.»

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΦΑΙΔΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΡΑΙΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. Μ'—ΜΣΤ'.)

ΣΤ'.

Πομπή.

Ὑπὸ τὸ Καπιτώλιον χαρμόσυνα τὰ πλήθη
εἰς ἑορτὴν γαμήλιον ἀθρόα συνωθοῦνται·
ἐξωκκλησίου κώδωνες ἁρμονικῶς δονοῦνται,
καὶ ἄνθη πορτοκαλλεῶν στολίζουσι τὰ στήθη.

Ἐν μέσῳ ταύτης τῆς πομπῆς καὶ τῶν συνωθουμένων
δυὰς προβαίνει νεαρὰ, τὸ ζεῦγος τῶν μνηστήρων·
ἀμοιβαδὸν δ' ἐξόπισθεν καὶ πλέγδην κρατουμένων,
κορῶν καὶ νέων ὅμιλος, τῆς τελετῆς μαρτύρων.

Τοῦ ζεύγους προπορεύεται τῶν νεαρῶν νυμφίων
δίσκος χρυσοῦς, Ἑλληνιστὶ διπλοῦς στεφάνους φέρων,
ὑπὸ τριῶν κρατούμενος νεανιῶν ἑταίρων,
καταχυμάτων ἔμπλεως ἡδέων καὶ κηρίων.

Ἀκολουθεῖ δὲ ἄπειρος σωρεία περιέργων,
ἡ μάρτυς ἡ ἀπρόσκλητος ἡ πανταχοῦ χωροῦσα
τῶν κουφονόων δημοτῶν, τῶν φαύλων, τῶν ἀέργων,
ἡ πάντων ἀπολαύουσα καὶ πάντων ἀποροῦσα.

Ἐνῷ προβαίνει ἡ πομπὴ, συμπροχωροῦσα νέα,
πρὸς τὸν ἐφ' οὗ στηρίζεται στραφεῖσα νεανίαν,
« Μὰ τὴν Παρθένον, ἔκραξε, εἶνε πομπὴ ὡραία!
« Ὁ Ἅγιος ἡμῶν Πατὴρ τὴν θείαν εὐλογίαν

« εἰς τοὺς σχισματικοὺς αὐτοὺς θὰ ἔδωσε· νομίζω
« σχισματικοὶ ἀμφότεροι νὰ ἦνε οἱ μνηστῆρες;
—« Ἦσαν, εἰπέ! τοῦ ἱεροῦ Ποντίφηκος αἱ χεῖρες
« τὸν γάμον των ηὐλόγησαν χθές.—Τοῦτο δὲν γνωρίζω.»

—« Ἀλλὰ γνωρίζεις, φίλη μου, τὴν εὐειδῆ νυμφίαν
« καὶ τοὺς λαμπροὺς θριάμβους της;—Οὐχί!—Πλὴν τὸν Ἐράρδον
« τὸν μακαρίτην; — Ἤρχετο συχνὰ εἰς τὴν οἰκίαν·
« τί τρέχει; — Τὸν νεόφερτον ἐγκολπωθεῖσα Βάρδον,

« αὐτὸν, αὐτὸν τὸν Ἕλληνα νυμφίον της ἡ νέα,
« τὸν δυστυχῆ καὶ δύσμοιρον κατέστρεψεν ἐκεῖνον.
« Πόμα πικρὸν θανάσιμον δηλητηρίου πίνων,
« ὁ δυστυχὴς ἐξέπνευσεν! — Ἀ! πρὸ μηνῶν ἐννέα,

« ὁπόταν τὸ δυστύχημα συνέβη, ἐνθυμοῦμαι
« ὅτι τοιαύτην ἤκουσα φήμην τινὰ νὰ τρέχῃ.
—« Ἐγὼ ὁσάκις εἰς τὸν νοῦν μοὶ ἔλθῃ δὲν κοιμοῦμαι.
—« Καὶ ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ, ἀντὶ νὰ καταβρέχῃ

« τοῦ θύματός της τὸ ψυχρὸν καὶ ἄωρον μνημεῖον,
« εἰς γάμον ἔρχεται φαιδρά. — Ἅγιε Πέτρε, σῶσον!
« εἶπεν ὁ νέος· δι' αὐτὴν δὲν ἀπορῶ καὶ τόσον,
« ὅσον διὰ τοῦ φίλου της νυμφίου τὸ κρανίον,

« ὅστις, γνωρίζων τοὺς λαμπροὺς θριάμβους τῆς μαγίσσης,
« νὰ συζευχθῇ ἠθέλησε τοιαύτην Ἐρινύα.
—« Ἰδέ! τοιαῦτα πράγματα νὰ μοὶ γνωστοποιήσῃς
« αὐτὴν καὶ μόνην τὴν στιγμὴν, ὁποία συγκυρία! »

Οὕτω λαλοῦντες ἔφθασαν πρὸ τοῦ ἐξωκκλησίου·
ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι εἰσῆλθον ἐκεῖ, ὅπου
οἱ ἱερεῖς τοῦ ἐπὶ γῆς δευτέρου θεανθρώπου
τὴν τελετὴν ἡτοίμασαν τοῦ γάμου μυστηρίου.

Ζ'.

Ὁ ἱππότης.—Τὸ μυστήριον.—Ἓν ῥόδον καὶ δύο βόςρυχοι.

Τοῦ μυστηρίου ἡ στιγμὴ ὀλίγον πρὶν σημάνῃ,
εἰς τοῦ ναοῦ τὰ πρόθυρα ἱππότης τις ἐφάνη
καὶ ἔστη. Τὸν μανδύαν του ὑψόνων μὲ τὰς χεῖρας,
ἀγνώστους τοῦ προσώπου του τηρεῖ τοὺς χαρακτῆρας·
ἀλλὰ τὸ βλέμμα πανταχοῦ ὡς νὰ ζητῇ τι στρέφει,
ἐνῷ ἰδρῶτος στέφανος τὸ μέτωπόν του στέφει.

Χρυσοφοροῦντες ἱερεῖς ἐξέρχονται· σιγὴ
ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ ναοῦ ἐξαίφνης διεχύθη.
Τῶν μελλονύμφων ἡ δυὰς προβαίνει, καὶ τὰ πλήθη
τῶν ἱερέων τοῦ Χριστοῦ ἡ χάρις εὐλογεῖ.
Ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα, ὡς θάνατος ὠχρὸς
ὁ πρὸ τῆς θύρας ἄγνωστος τὸ ζεῦγος θεωρεῖ,
τὸ πλῆθος δὲ περίεργον εἰς ἄκρον ἀπορεῖ
ἐν μέσῳ τόσης χαρμονῆς πῶς ἵσταται ψυχρός.

Ἀρχίζει τὸ μυστήριον, ἡ ἕνωσις τελεῖται·
τῶν μελλονύμφων ἕκαστος ὀνομαστὶ καλεῖται.
Τὸ ὄνομα τοῦ Φαίδωνος ἠκούσθη, καὶ ὁ ξένος
ἓν βῆμα πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ποιεῖ τεταραγμένος·
τὸν μελανὸν μανδύαν του παρῄτησαν αἱ χεῖρες,
ἐφάνη δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ξένου κάλλους πλῆρες.

Ἱππότα! ἐὰν ἔφερες τὸ ξίφος μαχητοῦ,
ἂν Ἀχιλλέως ἔφερες τὴν περικεφαλαίαν
καὶ τὸν ὡραῖον θώρακα, σκιὰν ἐγὼ ἀρχαίαν
θὰ σ' ἔλεγον ὑπὸ μορφὴν ἁπλοῦ προσκυνητοῦ.

Καὶ ὕψωσεν ὁ ἱερεὺς τὴν χεῖρά του ἠρέμα,
κρατῶν τοῦ γάμου τὸ διπλοῦν καὶ μυροβόλον στέμμα.
Τὸ « στέφεται » τὰ χείλη του ἐπρόφερον, καὶ, «Γέρον!
« (κραυγὴ ἀντήχησε σκληρὰ) σὺ ὁ τὸ στέμμα φέρων,
« στῆθι! τὸν στέφανον χαμαί!» Καὶ ἅμα ἐκινήθη
ὁ ξένος, καὶ διέσχισε τὰ σιωπῶντα πλήθη.

Ὠχρὸς ὁ Φαίδων ἔμεινεν εἰς τὴν φωνήν· χαμαὶ
τὰ στέμματα κατέπεσον, τοῦ γέροντος τὰς χεῖρας
φυγόντα, ὡς νὰ ὤθησεν αὐτὰ κατάρα μοῖρας,
καὶ νεκρωσίμου σιωπῆς παρῆλθον τρεῖς στιγμαί.
Ὀργίλως τὸν μανδύαν του ὁ ξένος παραιτῶν,
τὸν πτλόν του ἀφῄρεσεν (ὦ θεία καλλονή!)
καὶ ὑπὸ τὸν καλλίζωνον χιτῶνα νὰ φανῇ
ὡραῖον στῆθος ἄφησε. Πολλοὶ τῶν θεατῶν

στῆλαι ψυχραὶ ἀπέμεινον μαρμάρου ἀναισθήτου
ἐνώπιον τῆς ἀστραπῆς σκηνῆς ἀπροσδοκήτου.
Ὡς εἰμαρμένη ἄκαμπτος τοῦ Φαίδωνος πλησίον
τὸ ξένον ἔστη φάντασμα, καὶ, φυλακτόν τι λύον,
—« Ἐπίορκε! ἀνέκραξε, βοστρύχους λάβε δύω,
« καὶ δὸς ἐν ῥόδον σύντροφον ἑνὸς ψευδοῦς ὀμνύω.»

Σιγή... σιγή... ἀκούονται τοῦ πλήθους οἱ παλμοί.
Ὁ Φαίδων ἄπνους σιωπᾷ· καὶ ποῖος ἀναπνέει;
Ἡ δᾷς τοῦ θάμβους τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς κατάρας καίει
ὅπου εἰρήνης πάντοτε ἠκούοντο ψαλμοί.

—« Μὰ τῆς μητρός μου τὴν ψυχρὰν, Ἀστραία μου, σποδόν!
« (ὁ ξένος ἐξακολουθεῖ) ὁρκίζομαι πιστὸς
« νὰ μείνω. —Πλὴν τοῦ ἔρωτος ἐῤῥάγη ὁ ἱστὸς
« καὶ νὰ ὑβρίσῃς σ' ἄφησε τῶν ὅρκων τὴν ὀδόν.

« Κατηραμένε! τῆς μητρὸς ἐξύβρισες τὴν μνήμην,
« καὶ τὴν καρδίαν ἄφησες τῆς φίλης σου ἐρήμην.
« 'Υγίαινε! ὁ οὐρανὸς τὰς πύλας ἂν σοὶ κλείῃ,
« μία ψυχὴ, ἓν θῦμά σου τῶν ὅρκων σου σὲ λύει.
« Σὲ λύει καὶ σὲ συγχωρεῖ· ὑγίαινε καὶ πάλιν,
« καὶ εἰς αὐτῆς ἀποκοιμοῦ τὴν ἄχαριν ἀγκάλην!»

Καὶ, ὡς ἡ σκότη σχίζουσα φωσφόρος ἀστραπὴ,
ἐξῆλθε καὶ διέσχισε τὰ πυκνωθέντα πλήθη,
πρὶν δυνηθῇ τις τῶν ἐκεῖ κατόπιν νὰ τραπῇ
καὶ τὴν ἀταραξίαν του νὰ κτήσῃ τὴν συνήθη.

ΧΡ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΗΣ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Χωρικός τις, παρατηρήσας ὠὸν κυματούμενον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἠθέλησε νὰ τὸ λάβῃ· πλὴν, χάσας τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σώματός του, ἔπεσεν ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζε νὰ κολυμβᾷ, εὑρίσκετο εἰς μέγαν κίνδυνον. Φανταζόμενος λοιπὸν ὅτι ὁ Θεὸς ἤθελε μὲ τοῦτο τὸ μέσον νὰ τὸν τιμωρήσῃ διὰ τὴν λαιμαργίαν του, ἔκαμε τάξιμον νὰ μὴ φάγῃ ποτὲ αὐγόν. Κηπουρός τις, διερχόμενος ἐκεῖθεν, κατώρθωσε νὰ τὸν σώσῃ· ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ἀπαντήσας αὐτὸν τρώγοντα αὐγόν, τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν περὶ τοῦ ὅρκου του.—«Ὦ! ναὶ, ἀνέκραξεν ὁ χωρικὸς, ἔκαμα τάξιμον νὰ μὴ φάγω ποτὲ αὐγὸν ἂν δὲν ἦνε ψημένον.»

—

Νέος τις, καθήμενος πλησίον τοῦ πατρός του, ἐνῷ οὗτος ἔχανεν ὅλον του τὸ ἀργύριον εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, ἤρχησε τὰ κλαύματα. Ἐρωτηθεὶς δὲ τὸ αἴτιον, «Ἀνέγνωσα, ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὁπόταν ἐμάνθανε νίκην τινὰ τοῦ πατρός του, ἔκλαιε συλλογιζόμενος ὅτι οὗτος δὲν ἤθελε τῷ ἀφήσει τίποτε νὰ κερδήσῃ· ἐγὼ δὲ ἐξ ἐναντίας θρηνολογῶ, φοβούμενος ὅτι ὁ πατήρ μου δὲν θὰ μὲ ἀφήσει τίποτε νὰ χάσω.»

—

Κεκαλυμμένος ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν πληγῶν του καὶ τοῦ τῶν Ῥώσσων ὁ Κόμης Ῥὰπ, ἔρχεται νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸν Ναπολέοντα τὰ καθέκαστα τῆς μάχης, καὶ νὰ τῷ παρουσιάσῃ τὸν πρίγκηπα Ῥεπνεὸν, ἀρχηγὸν τοῦ ἱππικοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥωσσικῆς φρουρᾶς, μετά τινων ἐκ τῶν σημαντικωτέρων αἰχμαλώτων. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ, ῥίπτεται ἐνώπιον τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν φονεύσῃ. « Εἶμαι ἀνάξιος νὰ ζῶ, ἔκραξεν, ἀφοῦ ἀπώλεσα τὰ πυροβόλα μου!—Νέε, τῷ ἀπεκρίθη μετὰ καλοκἀγαθίας ὁ αὐτοκράτωρ ἐγείρων αὐτὸν, ἐπιδοκιμάζω τὰ δάκρυά σου, πλὴν συλλογίσθητι ὅτι ἐνικήθητε ὑπὸ τοῦ στρατοῦ μου· καὶ τοῦτο, νομίζω, σᾶς δίδει τίτλον δόξης.»

—

Συνεσκέπτοντο ποτὲ οἱ Ἱππόται τῆς Μελίτης περὶ ἐπικειμένου κινδύνου ἐπιδρομῆς τῶν Ἀράβων. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἱππότῶν τούτων ἦτο καί τις ὀνομαζόμενος Σαμψὼν, ἄνθρωπος κυφὸς, δυσειδὴς καὶ σπιθαμιαῖος. Εἷς τῶν παρισταμένων, αἰσθανόμενος ἀντιπάθειαν πρὸς τὸν Ἱππότην τοῦτον καὶ θέλων νὰ ἀστειευθῇ, ἀποταθεὶς πρὸς τὴν συνέλευσιν εἶπε: « Κύριοι, πρὸς τί τόσος φόβος; μήπως δὲν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς μεταξύ μας ἕνα Σαμψὼν, ὅστις δύναται νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τόσους Φιλισταίους;—Ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ νάννος εὐπατρίδης, πλὴν διὰ νὰ ἐπιτύχω ἀσφαλέστερον πρέπει νὰ ἔχω μίαν ἐκ τῶν σιαγόνων σας, καὶ τότε ἐλπίζω νὰ κάμω θαύματα. »

—

Χωρικός τις, θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους, παρουσιάζεται μίαν ἡμέραν ἐνώπιον ἑνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν κατατάξῃ εἰς τὸν στρατόν. Ὁ ἀξιωματικὸς τὸν ἐρωτᾷ ἂν ἦνε εἰς κατάστασιν νὰ φέρῃ ὅπλον.— « Πῶς, Κύριε! ἀποκρίνεται ὁ χωρικὸς ὀργίλως ὡς ἂν προσεβλήθη ἡ φιλοτιμία του, ἐλπίζω ὅτι ἠμπορῶ νὰ φέρω ὄχι ἓν ἀλλὰ τοὐλάχιστον μίαν δωδεκάδα. »

—

Γασκόνος τις ἐπεσκέπτετο πρώτην ἤδη φορὰν τοὺς Παρισίους· ἐπειδὴ δὲ ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος, ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Τουϋλλερίας. Ἅμα δὲ φθάσας ἐκεῖ, παρετήρησε τὰς ὡραίας στοὰς τοῦ Λούβρου, καὶ ἀντὶ νὰ ἐκπλαγῇ, « Μὰ τὴν πίστιν μου! ἀνέκραξε, τὸ θέαμα τοῦτο μὲ ὑπερευχαριστεῖ· διότι, ὅταν βλέπω τὴν πρόσοψιν τοῦ ὡραίου τούτου οἰκοδομήματος, νομίζω ὅτι βλέπω τὰ ὀπίσθια τῶν σταύλων τοῦ πατρικοῦ μου φρουρίου. »

—

Φριδερῖκος Γουλιέλμος, ὁ δεύτερος βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας καὶ πατὴρ Φριδερίκου τοῦ μεγάλου, ἐνησχολεῖτο μεγάλως εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, αἰσθανόμενος μεγίστην ἀγάπην πρὸς τὸν Λουθηρανισμὸν, ὃν ἐθεώρει ὡς τὸ μόνον μέσον τὸ ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον πρὸς σωτηρίαν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς Πρωσσικὰς οἰκογενείας τὸ νὰ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα των πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν διαμαρτυρομένην καὶ σχεδὸν ἄθρησκον Ἀγγλίαν. Γνωστὸν δὲ ὅτι καὶ ἀπεποιήθη τὸ στέμμα τῆς Πολωνίας, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπαρνηθῇ τὸ Λουθηρανὸν δόγμα. Ἐν τούτοις διετήρει ἀρχάς τινας τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος. Ἐσπέραν τινὰ, ὅτε εἷς τῶν ἀκολούθων του τῷ ἀνεγίνωσκε τὸ ἀπόδειπνον, φθάσας εἰς τὴν περικοπὴν ὁ Θεὸς ἀντιλάβοιτό σου! ἐφαντάσθη νὰ μετατρέψῃ αὐτὴν ἐπὶ τὸ κολακευτικώτερον εἰς τὴν ἑξῆς: « Ὁ Θεὸς ἀντιλάβοιτο τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος. » Πλήρης ἀγανακτήσεως ὁ βασιλεὺς ἐστράφη καὶ τὸν διέταξε νὰ ἐπαναλάβῃ κατὰ λέξιν τοὺς λόγους τῆς Γραφῆς, λέγων πρὸς αὐτόν: « Ἐνώπιον τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ οὐδὲν ἄλλο εἶμαι, ἢ γελοῖόν τι ὂν ὡς σύ. »

—

Σχολαστικὸς ἐζήτει ἐπιμόνως νὰ ζωγραφηθῇ εἰς τὸ φυσικόν του μέγεθος, κρατῶν εἰς χεῖρας βιβλίον καὶ ἀναγινώσκων μεγαλοφώνως.

—

Προσκληθεὶς Γασκόνος τις εἰς μονομαχίαν καὶ ἐρωτώμενος ποῖον ὅπλον ἐπεθύμει νὰ ἐκλέξῃ, « Βεβαιώσατε τὸν ἀντίπαλόν μου, ἀπεκρίθη εἰς τοὺς μάρτυρας, ὅτι τὰ ἰδικά μου ὅπλα μοὶ παρέσχον πάντοτε τὴν νίκην, καὶ διὰ τοῦτο μὲ κανένα δὲν ἠμπορῶ νὰ πολεμήσω μὲ ἴσα ὅπλα. »

—

Λουδοβῖκος ὁ ΙΕ' ἦτο πολὺ μελαγχολικὸς καὶ ὡμίλει συνεχῶς περὶ νεκρῶν καὶ ἐνταφιασμοῦ καὶ κοιμητηρίων, ἠὐχαριστεῖτο δὲ πολλάκις νὰ ἀστεΐζεται λίαν ψυχρῶς καὶ ἀνοικείως ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων. Ἡμέραν τινὰ πλησιάσας τὸν διοικητὴν τῆς φρουρᾶς του Δὲ Σουβραὶ, ὅστις ἦν ὑπέργηρως καὶ ἔπασχε, τῷ εἶπε: « Σουβραὶ, ἐγήρασες πλέον πολύ· ποῦ θέλεις νὰ σὲ θάψωμεν;—Εἰς τοὺς πόδας τῆς Μεγαλειότητός σου· » ἀπήντησεν ὁ εὐρυὴς στρατιωτικός. Καὶ ἡ ἀπάντησις αὕτη κατέστησε τὸν βασιλέα σκεπτικὸν καὶ ὀνειροπολοῦντα, δὲν τὸν ἐμπόδισεν ὅμως τοῦ νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς πενθίμους καὶ ψυχροὺς ἀστεϊσμούς του.

—

Ἀββᾶς τις, κηρύττων ἀπ' ἄμβωνος εἴς τινα ἐκκλησίαν, δυσηρέστει τὰ μέγιστα εἰς τὸ ἀκροατήριόν του.— « Πέρισυ ἦτο καλήτερα, ἔλεγέ τις πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἱστάμενον.— Ἀλλὰ πέρισυ, ὑπέλαβεν ὁ ἕτερος, δὲν ἐκήρυττεν.—Ἴσα ἴσα δι' αὐτὸ ἦτο καὶ καλήτερα! » ἐπρόσθεσεν ὁ πρῶτος.

—

Κάρολος Β', ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἰδὼν κατάδικόν τινα βαδίζοντα εἰς τὸ ἰκρίωμα, ἠρώτησε τί ἔπραξεν ὁ ἄνθρωπος ἐκ εἴνος.—« Ἔγραψε τὰς αἰσχροτέρας ὕβρεις κατὰ τῶν ὑπουργῶν σας, Μεγαλειότατε, τῷ ἀπεκρίθησαν.—Ὁ ἀνόητος! ἐπανέλαβεν ὁ βασιλεὺς, διατί δὲν τὰς ἔγραφεν ἐναντίον μου; δὲν θὰ ἐτιμωρεῖτο τότε. »

—

Ἀκούσας Γασκόνος τις ἐγκωμιαζόμενον ἡγεμόνα τινὰ, ὅστις τόσον γενναῖος ἦτο, ὥστε εἰς ἔφοδόν τινα ἐφόνευσεν ἰδιοχείρως ὀκτὼ στρατιώτας· « Ἄ! μπά! ἀνέκραξε, καὶ τί ἠθέλατε εἰ πεῖ περὶ ἐμοῦ, ἂν μάθετε ὅτι τὰ προσκέφαλά μου εἶνε γεμάτα ἀπὸ τοὺς μύστακας τῶν ἀνδρῶν, ὅσους ἔστειλεν ἡ σπάθη μου εἰς τὸν ἄλλον κόσμον; »

—

Γασκόνος τις, ἀπαντήσας καθ' ὁδὸν ἀξιωματικόν τινα, τὸν ἠρώτησε ποίαν κωμῳδίαν ἔμελλον νὰ παραστήσωσι τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο εἰς τὸ θέατρον. Ὁ ἀξιωματικὸς, τοῦ ὁποίου ἡ πνοὴ ἦτο δυσώδης, ἀπήντησε μὲ ἀπότομον ὕφος: « Μήπως μὲ ἐξέλαβες, Κύριε, διὰ πρόγραμμα;—Τὸ πρόγραμμα τοὐλάχιστον δὲν βρωμᾷ τόσον! » ἀπήντησεν ὁ Γασκόνος. Πλήρης ὀργῆς διὰ τὴν προσβολὴν ὁ ἀξιωματικὸς ἔσυρε τὸ ξίφος του, ἀλλ' ὁ Γασκόνος, μετὰ μικρὰν σκέψιν, εἶπεν εἰς τὸν ἀντίπαλόν του: « Πρόσεξε καλὰ τί ζητεῖς νὰ κάμῃς· ἂν μὲ φονεύσῃς, τοῦτο δὲν θὰ σὲ ἀπαλλάξῃ τοῦ ἰδιώματος τοῦ νὰ βρωμᾷς· ἂν δὲ ἐγὼ σὲ φονεύσω, θὰ βρωμήσῃς ἔτι περισσότερον. »

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ.

Κατακεχωσμένα εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς, κεκρυμμένα ὑπὸ στρῶμα χιόνος, τὰ ἄνθη μένουσιν ἀκίνητα ἐφ' ἱκανὸν χρόνου διάστημα, ὁμοια μὲ τὴν ἠγεμονίδα ἐκείνην τῶν παραδόξων διηγημάτων, τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὕπνου. Οὕτω καὶ τὰ ἄνθη κοιμῶνται ἐπίσης κατὰ τὸν χειμῶνα, καὶ ἐπίσης ὀνειροπολοῦσιν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ τὰ ἄσματα τῶν πτηνῶν ἐπηρεάζουσι τὰ ὄνειρά των, ἅτινα εἰσὶν ἄγνωστα εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν δὲ ἐπαναζήσαντα ἀναπηδήσωσιν ἐπὶ τῆς γηΐνης ἐπιφανείας, φέρουσι μετὰ τοῦ σχήματός των, τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῆς εὐωδίας των, τὰς ἀναμνήσεις ὀνείρων τινῶν, ἅτινα ἀπετέλεσαν οὐσιῶδες μέρος τῆς ναρκωτικῆς ἐκείνης ζωῆς των.

Ὅταν ὁ νότιος ἄνεμος διαδέχεται τὸν τρομερὸν συνάδελφόν του τὸν βορέαν, ὅταν ὁ ἥλιος διαλύῃ τοὺς πάγους καὶ τὰς χιόνας, ἡ δὲ πρώτη ἐαρινὴ αὔρα ἐπιψαύῃ ἠδέως τὴν γηΐνην ἐπιφάνειαν, τὰ τέως ἀπονενεκρωμένα ἄνθη ἀρχίζουν νὰ ἀνασκιρτῶσι, καὶ ὁ ὕπνος των ἀποβαίνει ἐλαφρὸς καὶ τεταραγμένος· ἀνίστανται ὀλίγον, καὶ, ἐπακουμβῶντα νωχελῶς ἐπὶ τῆς ἀναπαυτικῆς κλίνης των, συμβουλεύονται ἄλληλα, ἐρωτώμενα ἀμοιβαίως ἂν ὁ χειμὼν ἐνικήθη κατὰ τὴν ἐτησίαν πάλην του. Τινὰ ἐξ αὐτῶν, τὰ γενναιότερα, ῥιψοκινδυνεύουσι μετὰ δειλίας ὅπως πληροφορηθῶσι, καὶ ὅταν ἐπανελθόντα φέρωσι τὴν καλὴν εἴδησιν τῆς ἐπανόδου τῆς ἀνοίξεως, πάντα ὁμοφώνως ἀφίνουσι κραυγὴν χαρᾶς, ἥτις ἐξυπνίζει τὰ νωθρότερα ἐξ αὐτῶν. Τότε ἐγείρονται ἅπαντα, σείουσι τὰς μικρὰς κεφαλάς των καὶ σπεύδουν ὅπως ἀναφανῶσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο. Ἀναγνωριζόμενα δὲ χαιρετίζονται μετὰ τρυφερότητος, καὶ ἐπανερχόμενα εἰς τὴν ζωὴν διακοινώνουσιν ἀλλήλοις τὰ ὄνειρα, τὰ ὁποῖα εἶδον διαρκοῦντος τοῦ μακροῦ ὕπνου των.

« Εἶδον εἰς τὸ ὄνειρόν μου, ἔλεγεν ἀρτίως ἡ πασχαλέα, ὅτι ἤμην μία χαρίεσσα νέα χωρική. Κατῴκουν μικρὰν καλύβην, κεκρυμμένην ὑπὸ πυκνόφυλλα δένδρα, καὶ ἔζων ἥσυχος καὶ εὐτυχής. Οἱ ἐξωτερικοὶ θόρυβοι ἔφθανον πολὺ σπανίως μέχρις ἐμοῦ, δὲν ἐγνώριζον ποσῶς τὰ τοῦ κόσμου, καὶ ὅταν ἐσυλλογιζόμην περὶ αὐτοῦ, ἔπραττον τοῦτο μετὰ δειλῆς τινος περιεργείας. Εὐχαρίστως θὰ ἔῤῥιπτον ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν μεγαλοπρεπειῶν αὐτοῦ· πλὴν τί ἠδυνάμην νὰ πράξω ἐντὸς αὐτοῦ ἐγὼ, πτωχὴ κόρη, ἀγροῖκος καὶ ἁπλοῖκή; Κανεὶς δὲν θὰ ἔβλεπε προσοχὴν εἰς ἐμὲ, καὶ εἰς οὐδένα θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀρέσω καὶ νὰ ἀποδῶ ὠφέλιμος. Ἐπέβαλλον λοιπὸν σιωπὴν εἰς τοὺς κρυφίους πόθους μου, καὶ περιέκλεισα τὴν ὕπαρξίν μου εἰς τὸν περιωρισμένον ὁρίζοντα, ὅστις περιεκύκλου τὴν κατοικίαν μου. Ἐν τούτοις ὅταν ἤκουον εἰς τὰ δάση τὸν θόρυβον ὁρμητικοῦ τινος κυνηγίου, ὅταν ἡ ἠχὼ μοὶ ἔφερε τὰς ἀντηχήσεις τῶν σαλπίγγων καὶ τῶν κεράτων, ἠνοιγόμην ὑπὸ τῆς ἀστάτου ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ῥίψω τοὐλάχιστον μακρόθεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἑορτῶν τῆς λαμπρότητος καὶ τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου. Ἐμεσοήνοιξα λοιπὸν μίαν ἡμέραν τὸ μικρόν μου παράθυρον, καὶ ἔμεινα ἐστηριγμένη ἐπ' αὐτοῦ, σκεπτικὴ καὶ ἀκροαζομένη τοὺς θορύβους, οἵτινες ὁτὲ μὲν ἐπλησίαζον, ὁτὲ δὲ ἀπεμακρύνοντο, πρὸ πάντων δὲ τοὺς παλμοὺς τῆς νεανικῆς μου καρδίας. Μίαν ἡμέραν... ὤ! πόσον τὸ ὄνειρον τοῦτο διατηρεῖται ζωηρὸν εἰς τὴν μνήμην μου!... μίαν ἡμέραν νέος τις, κυνηγοῦ στολὴν ἐνδεδυμένος, διῆλθεν ἐνώπιον τοῦ παραθύρου μου· τὸ βλέμμα του μὲ κατετάραξε... δὲν ἠξεύρω διατί. Ἐλησμόνησα νὰ ἐγκαταλείψω τὸ παράθυρον, ἐλησμόνησα ὅτι ἠδύνατο νὰ μὲ βλέπῃ, καὶ πραγματικῶς ἀφέθην νὰ μὲ περιεργάζηται πολὺν καιρόν. Ἐπὶ τέλους πλησιάσας, μοὶ ὡμίλησε τρυφερώτατα. Ἐλησμόνησα τί μοὶ ἔλεγε, πλὴν ἐνθυμοῦμαι ὅτι οἱ λόγοι του ἦσαν γλυκύτατοι καὶ διαπεραστικοί, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν ἤκουσα ὁμοίους. Ἔλαβε τὴν χεῖρά μου, ἐπλησίασεν αὐτὴν εἰς τὰ χείλη του καὶ μὲ παρεκάλει ἐπιμόνως νὰ ἐγκαταλείψω τὴν ταπεινὴν ἐκείνην καλύβην. Ἐσυλλογιζόμην τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ μ' ὅλους τοὺς βιαίους παλμοὺς τῆς καρδίας μου ἠναντιούμην... ὅταν τὸ ἀνακλητήριον τῆς ἀνοίξεως σαλπίσαν μὲ ἔκαμε νὰ ἐξυπνήσω. »

« Ἐγὼ, εἶπεν ἡ ἀνθεμὶς, ὠνειρεύθην ὅτι ἤμην μία γυνὴ, ἐνδεδυμένη φορέματα ἐξαισίων χρωμάτων καὶ χρυσοκέντητα... εἰς ὀλίγας λέξεις, μία σχοινοβάτις. Ἵππευον ἐπὶ ὁρμητικωτάτων ἵππων, ἐξετέλουν ἐπικινδύνους ἐξελιγμοὺς ἐν μέσῳ τῶν ῥαγδαίων χειροκροτήσεων τοῦ ἐκθεβακχευμένου πλήθους. Ἡ μουσικὴ συνώδευε τὸ ὁρμητικὸν τρέξιμόν μου, οἱ δὲ ἵπποι ὁτὲ μὲν ἀνωρθοῦντο ὁτὲ δὲ ἐχρεμέτιζον, οἰστρηλατούμενοι ὑπὸ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ἀμίλλης· καὶ ἐγὼ, ὤ! πόσον ὑπερηφανευόμην, διότι ἤμην τὸ ἀντικείμενον ὅλων ἐκείνων τῶν βλεμμάτων! πόσον ἐδιπλασίαζον τὰς προσπαθείας μου διὰ νὰ διεγείρω τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν! Ἐν τούτοις, παραπατήσασα ὀλίγον μίαν ἡμέραν, ἐξεσφενδονίσθην κατὰ γῆς, ὅπου ἐκυλίσθην, κατασυντριβεῖσα καὶ πλέουσα ἐντὸς τοῦ αἵματός μου. Μεγάλη κραυγὴ συμπαθείας διεπέρασε τὰς ἀκοάς μου, εἶτα οὐδὲν ἄλλο ἤκουσα. Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὰς αἰσθήσεις μου, ἤμην ἐξηπλωμένη ἐπὶ ἑνὸς παλαιοκαββάτου, κατάμονος καὶ φέρουσα ἀντὶ τῶν χρυσοκεντήτων φορεμάτων μου ῥάκη... Ἡ ἐκθαμβωτικὴ ὡραιότης μου δὲν ὑπῆρχε πλέον· ἤμην ἐγκαταλελειμμένη, ἀνάπηρος, οὐδένα ἔχουσα βοηθὸν ὅπως μὲ ἐπαναγάγῃ εἰς τὸν κόσμον, ὅστις ἦτο τὸ μόνον μου μέλημα... Τότε ἐξύπνισα εὐτυχὴς, ναὶ, λίαν εὐτυχὴς διότι ἐπανήρχιζεν ἡ φυτική μου ὕπαρξις. »

« Ἐγὼ, ὑπέλαβεν ἡ πορφυρανθὶς ἶρις, εἶδον ἐν τρομακτικὸν καὶ πλῆρες ἀγωνίας ὄνειρον. Ἤμην μία νέα κόρη, ἥτις ἔζη ἐν ἀγαλλιάσει ὑπὸ τὰ βλέμματα φιλοστόργου καὶ ἔμφρονος μητρὸς, καὶ ἔλαβον τὴν λαμπροτέραν ἀνατροφὴν, ἐνισχυομένην διὰ τῶν θαυμαστοτέρων παραδειγμάτων. Ἀλλ' ἡ ὁμαλότης τῆς ὑπάρξεώς μου μὲ ἀπήρεσκεν· ἐπεθύμουν, κινοῦσα ἀνυπομόνως τὰ περικυκλοῦντα τὸ πρόσωπόν μου ὀλόσγουρα μαλλία, νὰ λάβω τὸ μέρος μου εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου, περὶ οὗ αἱ συνομήλικές μου μοὶ ἀνέφερον πολλάκις μετ' ἐγκωμίων. Αὐταὶ διεσκέδαζον, ἐνῷ ἐμὲ ἐβίαζον νὰ ἐργάζωμαι καὶ νὰ σπουδάζω. Ὑπῆρχον θῦμα ἀδυσωπήτου τυραννίας, καὶ τὰ παράπονά μου ἀπέβαινον διὰ τοῦτο πάντοτε συχνότερα.—Τρελλόπαιδον, μοὶ ἔλεγεν ὑπομειδιῶσα ἡ μήτηρ μου, στενάζεις ἐνῷ πρέπει νὰ χαίρεσαι! αἱ ὁμήλικές σου κόραι καταχρῶνται διὰ τῶν προσόντων ἡδονῶν τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς των, ἐνῷ σὺ ἐνισχύεις ἀμφότερα διὰ τῆς ἀθωότητός σου. Ὅταν αὐταὶ καταληφθῶσιν ὑπὸ τῆς ἀηδίας, δὲν θὰ ἔχωσι πλέον ὡς καταφύγιον τὰς ἡδονὰς τῆς σπουδῆς, εἰς τὰς ὁποίας σὺ συνειθίζεις τώρα καίτοι μὲ δυσαρέσκειάν σου. Ὅταν δὲ σημάνῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν πρέπει καὶ σὺ νὰ λάβῃς τὸ μέρος σου εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ βίου, τότε θὰ μάθῃς ὅτι αἱ μάταιαι αὗται ἡδοναὶ δὲν ἀρκοῦν ποσῶς διὰ νὰ πληρώσωσι τὴν καρδίαν μιᾶς γυναικὸς, καὶ ὅτι σὺ ἐσύναξες θησαυροὺς, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ μὲ εὐχαριστῇς μίαν ἡμέραν. »

« Ἡ πολυπθήτος αὕτη ὥρα τέλος πάντων ἐσήμανε δι' ἐμέ. Ἡ εἰς τὸν κόσμον εἴσοδός μου ἤρξατο διὰ τῆς παρουσίας μου εἰς μέγαν τινὰ χορόν. Εἰσῆλθον εἰς αὐτὸν ἀκτινοβολοῦσα ὑπὸ τρυφερότητος καὶ νεότητος, ἀλλ' εὗρον ὅλας μου τὰς συνομήλικας ἐκείνας, τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἐζήλευον, ὠχρὰς, μεμαραμμένας, τῶν ὁποίων οἱ ἀποσβεσθέντες ὀφθαλμοὶ ἔῤῥιπτον ἐπ' ἐμὲ χαῦνα καὶ ζηλότυπα βλέμματα. Ἐπέστρεψα πλήρης συγχύσεως εἰς τὴν μητέρα μου διὰ νὰ τῇ ἀπευθύνω λόγους τινὰς εὐγνωμοσύνης καὶ μεταμελείας. Τότε ἀποκοιμηθεῖσα, ὠνειρεύθην πάλιν ὅτι ἤμην ἄνθος, εἶδον δὲ διὰ μέσου τῶν ὑάλων τοῦ φυτοκομείου, ἐνῷ ἤμην περικεκλεισμένη, τὰς ἀδελφάς μου ροδοδάφνας, τῶν ὁποίων τοσοῦτον ἐζήλευσα τὴν τύχην τὸ τελευταῖον φθινόπωρον, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξελέχθησαν ὅπως ἀνθήσωσιν ἐσπευσμένως. Ἡ βλάστησίς των ἐπεταχύνθη βεβιασμένως διὰ τῶν τεχνητῶν μέσων, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐγὼ ἐξύπνουν πλήρης δυνάμεως καὶ ὑγείας, καθ' ἣν στιγμὴν ἀντήχει τὸ ἀνακλητήριον τῆς ἀνοίξεως, τὰς εἶδον καταβεβλημένας καὶ ἐκπνεούσας. »

« Ἐγὼ ἤμην ἀδελφὴ τοῦ Ἐλέους, ἀπεκρίθη ἡ ἀνεμώνη (παπαροῦνα). Πρὸ πολλοῦ εἶχον ὑποκύψει εἰς δεινὰς παρεκτροπὰς, καθὼ νέα κόρη στερουμένη ὑποστηρίγματος καὶ συγγενῶν. Ἡ καρδία, εἰς τὴν ὁποίαν ἐθυσίασα μετ' αὐταπαρνήσεως τὰ τρυφερώτερά μου αἰσθήματα, ἦτο ἡ καρδία ἑνὸς ἀπατεῶνος, ὅστις εὗρε πρόφασιν διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπ' ἐμοῦ. Τότε ἐννόησα τὴν ἀκροσφαλεστάτην θέσιν μου, πληροφορηθεῖσα ψηλαφητῶς ὅτι ὅλαι αἱ διαδηλώσεις καὶ οἱ ὅρκοι τοῦ ἀσυνειδήτου ἐκείνου πλάσματος ἦσαν τρομερὰ ψεύδη. Πλή-

ρης ἀπελπισίας, συνέλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀπαρνηθῶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, καὶ ἐγκατέλειψα πᾶσαν ἐλπίδα ἀτομικῆς εὐδαιμονίας· ἀφιέρωσα δὲ ἐμαυτὴν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ ἐκλείσθην εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Ἐπλησίαζον εἰς ἑκάστην κλίνην τῆς θλίψεως, θέτουσα τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς θέρμης καταφλογιζομένων μετώπων· κατεπράϋνον τὴν ἀνυπομονησίαν μιᾶς πτωχῆς γυναικὸς, ἥτις ἐκρατεῖτο ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας της μακρὰν τῶν τέκνων της· ἐνίσχυον τὴν ἐγκαρτέρησιν ἑνὸς φιλέργου τεχνίτου, ὅστις, καρφωμένος εἰς τὴν κλίνην του, ἦτο ἔρμαιον τῶν φυσικῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἠθικῶν ἀνησυχιῶν. Αἱ φροντίδες μου ἠμείβοντο οὐ μόνον διὰ τῶν εὐλογιῶν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἀνεκούφιζον, ἀλλ' ἐπίσης διὰ τῆς ἀκαταλογίστου εὐδαιμονίας, ἣν ἠσθανόμην καταγινομένη ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλησίον καὶ ἀποβαίνουσα λόγῳ καὶ ἔργῳ ὠφέλιμος εἰς αὐτόν. Οὕτω λοιπὸν, ἐνῷ ἐνόμιζον ὅτι τὸ κατ' ἐμὲ ἀπεμακρύνθην πλέον τῆς εὐδαιμονίας, εὕρισκον αὐτὴν ἐξ ἐναντίας πλησίον μου καὶ διαρκῆ, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀνῆκεν εἰς ἐμὲ, καὶ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσίν μου πρὸς τοὺς ἄλλους, οὐχὶ δὲ ἐκ τῆς τρυφερότητος καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τῶν ἄλλων πρὸς ἐμέ!»

« Ἀ! Ἀ! ἀνέκραξεν ἡ ροδοδάφνη, διαῤῥηγνυομένη εἰς γέλωτα· τὸ ἰδικόν μου ὄνειρον πολὺ διαφορετικὸν ἦτο! Ἤμην θυγάτηρ βασιλέως, καὶ ἐκαθήμην ἐπὶ λαμπροῦ θρόνου· ἐδεχόμην πολλῶν τὰς ὑποκλίσεις, ἐφείλκυον ὅλων τὰ βλέμματα, καὶ διὰ τῶν ἀκκισμάτων καὶ ἐρωτοτροπιῶν μου εἵλκυον περὶ ἐμὲ ὅλους ἐκείνους τοὺς πτωχοὺς εὐήθεις, οἵτινες ἐλογίζοντο ὡς μέγιστον εὐτύχημα καὶ τιμὴν των τὸ νὰ βασανίζω τὸν ἐγκέφαλόν των. Ὁποίαν ἀγρίαν μὲν πλὴν βαθυτάτην καὶ πραγματικὴν ἡδονὴν ἠσθανόμην, ὅταν διὰ τῆς δολίας ἐπιῤῥοῆς μου ἐπετύγχανον νὰ παγώνω τὰς καρδίας, τὰς ὁποίας εἶχον ἅπαξ φλογίσει! Καὶ τὴν τόσον ζωηρὰν ταύτην εὐχαρίστησιν ὑπερέβαινεν ἐκείνη τοῦ νὰ εἰσδύω μέχρι τῶν καρδιῶν τῶν ἀντιπάλων μου, νὰ προσβάλλω τὴν ζωήν των καιρίως, καὶ νὰ τοὺς ἐγκαταλείπω εἰς ὅλας τὰς ἀπεράντους περιπετείας βραδυτάτης ἀγωνίας. Ἰδοὺ ἡ μεγαλητέρα πασῶν εὐδαιμονία, τὸ φαρμακεύειν τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, τὸ δηλητηριάζειν καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν των· καὶ μ' ὅλον ὅτι ἐξύπνισα, μ' ὅλον ὅτι τώρα εἶμαι ἄνθος, δὲν δύναμαι ὅμως καὶ οὕτω νὰ ἀπαρνηθῶ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ποιεῖν τὸ κακόν.»

« Σιώπα, δηλητήριος καὶ συκοφάντις, ὅπερ ἐστὶν ἓν καὶ τὸ αὐτό! Σιώπα, εἶπε μετ' ἀποστροφῆς ὁ ὑπερήφανος καὶ εὐγενὴς ὑάκινθος. Πῶς τολμᾷς νὰ διηγῆσαι ἐδῶ τὰ ἀναίσχυντα ὄνειρά σου καὶ τὰ ἀποτρόπαια αἰσθήματά σου; Πῶς τολμᾷς νὰ ὑπερηφανεύῃσαι διὰ τὴν ἀπιστίαν σου; Μόνον οἱ ἄτιμοι δύνανται νὰ σὲ πλησιάζωσι, χωρὶς νὰ δοκιμάζωσι βαθεῖαν τινὰ καὶ δικαίαν ἀποστροφήν. Ἐγὼ ἀγαπῶ καὶ ζητῶ νὰ θριαμβεύω· διὸ καὶ ὠνειρεύθην νόμιμον πάλην ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, καὶ πρὸς ὁμοίους μου κατὰ τὰς δυνάμεις. Ἤμην εὐγενὴς ἱππότης· προσέβαλλον τοὺς ἐχθρούς μου ἀλλ' οὐχὶ δολίως, οὔτε μετεχειρίσθην ποτὲ τὰ ἄπιστα ὅπλα σου. Πόσον λαμπρὸν ἦτο τὸ ὄνειρόν μου! Ὦ! ἂν ἐγνώριζα κανένα ποιητὴν, κανένα ἀληθῆ ποιητὴν, ἤθελον τὸν παρακαλέσει νὰ ψάλλῃ τὰς μάχας μου, τὰ συμβεβηκότα μου, τοὺς θριάμβους μου, καὶ ὁ κόσμος ἤθελε τότε πιστεύσει εἰς τὴν νεκρανάστασιν τῶν γενναίων ἐκείνων ἱππότῶν, οἵτινες ἀφωσιοῦντο πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν προσβεβλημένων, ἔχυνον τὸ αἷμά των πρὸς ἐπανόρθωσιν πάσης ἀδικίας καὶ πρὸς τιμωρίαν πάσης παρανομίας. Ἂς ἔλθῃ ὁ ποιητὴς οὗτος, καὶ κατά τινα τῶν ἀρωματικῶν νυκτῶν τοῦ θέρους θέλω τῷ εἴπει χαμηλοφώνως τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον εἶδον διαρκοῦντος τοῦ χειμερινοῦ ὕπνου μου!»

« Τὸ αὐτὸ ἤθελον πράξει καὶ ἐγὼ, ἀπήντησε τὸ κρῖνον, ἰσάζον τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάστημά του καὶ τὸ χιονῶδες ἄνθος του, τὸ πεποικιλμένον διὰ κιτρίνων στιγμῶν. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης δύναμαι νὰ ἐμπνεύσω ἕνα ποιητὴν, διηγούμενος εἰς αὐτὸν τὸ ὄνειρόν μου. Ἐβασίλευα εἰς τὴν Ἀραβίαν· ἤμην ἄξιος υἱὸς τῆς ἐρήμου, καὶ ἵππευον λευκοχαίτην ἵππον, ταχὺν ὡς ἀστραπήν· ἐπὶ κεφαλῆς πλῆθος πιστῶν συντρόφων, εὐτόλμων καὶ ἀφωσιωμένων ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς ἐμὲ, ὡπλισμένων δὲ διὰ Δαμασκηνοῦ ξίφους καὶ ἀκοντίων, ἐπέπιπτον ἐπὶ τῶν κερβανίων καὶ ἐπανηρχόμην νικητὴς καὶ πεφορτισμένος ἀπὸ λάφυρα πρὸς τὰς σκηνὰς, ὅπου μὲ ἐπερίμενον οἱ ὑποτελεῖς αἰχμάλωτοί μου. Ἐκτὸς δὲ τούτων συνεπλεκόμην εἰς κινδυνώδεις μάχας μὲ τοὺς πάνθηρας, τοὺς τίγρεις καὶ πρὸ πάντων μὲ τοὺς λέοντας, οἵτινες μὲ ἤρεσκον ὡς ἐκ τῆς στενῆς σχέσεως τῆς φύσεώς των μὲ τὴν ἰδικήν μου. Ὦ! δύναμαι τῷόντι νὰ μεταφέρω ἕνα ποιητὴν εἰς μαγικὸν κόσμον διὰ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ὀνείρου μου!»

« Πλὴν μ' ὅλα ὅσα δύνασαι νὰ τῷ ἐκθέσῃς, ἀπήντησε τελευταῖον καὶ τὸ ῥόδον, τὸ ποίημά του θὰ ἦνε ἀτελὲς ἂν δὲν προσθέσῃ εἰς αὐτὸ καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ὀνείρου μου. Ἔζων ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται ἡ κοιτὶς τοῦ ἡλίου, οὗτινος ἐζήτουν νὰ ἀνιχνεύσω τὰς πρώτας ἀκτῖνας. Ἤμην βασιλεὺς μεγάλου κράτους· ἐκεῖνοι, οἵτινες μ' ἐπλησίαζον μὲ καθαρὰν ψυχὴν καὶ μὲ εἰλικρινῆ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν, ἐπληροῦντο ἀπὸ τὰ βασιλικά μου δῶρα, ἐκεῖνοι δὲ, οἵτινες δὲν συγκατετίθεντο νὰ ἀποβάλλωσι τοὺς ἐγωϊστικοὺς στοχασμούς των, τὰ ζηλότυπα αἰσθήματά των, τὰ πάθη καὶ τὰ μίση των, οὗτοι ἐξεσχίζοντο ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν, ὑφ' ὧν ἤμην περικυκλωμένος. Ἐβασίλευα ἔχων ἴσην γενναιότητα καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐκυβέρνων τὸ κράτος μου, ἐνθυμούμενος ἀκαταπαύστως ὅτι δὲν ὑπάρχει χειροτέρα ἀνισότης καὶ δολοφονία εἰμὴ τὸ νὰ ζητῇ τις νὰ περικλείσῃ εἰς τὴν αὐτὴν φωλεὰν τοὺς ἐγκληματίας μετὰ τῶν θυμάτων των, καὶ νὰ ἀπαλλάττῃ τῆς ποινῆς τοὺς πρώτους ἐν ὀνόματι ψευδοῦς τινος ἀμεροληψίας καὶ ἐνόχου οὐδετερότητος, ἥτις οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ κακῶς μετημφιεσμένη συνενοχὴ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν κρύπτεται ἡ ἀτιμία.»

Ὁ ἥλιος ἔφθανεν ἐν τούτοις εἰς τὸ ζενὶθ, τὰ δὲ ἄνθη ἔχασαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν φωνήν των· διότι τότε μόνον ἀκούονται, ὅταν ζωογονῶνται ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς δρόσου, ἢ ὅταν φωτίζωνται ὑπὸ τῆς λάμψεως τῶν πρώτων ἀστέρων. Δὲν εἶμαι ὁ ποιητὴς, τὸν ὁποῖον περιμένουσι καὶ ὁ ὁποῖος θέλει μεταφράσει τὰ ὄνειρά των διὰ νὰ τὰ διηγηθῇ εἰς γλῶσσαν ἀνθρωπίνην. Τοῦτο μόνον ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω, ἀκούων τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων, ὅτε, διαρκοῦντος τοῦ χειμερινοῦ ὕπνου των, ὑπόκεινται εἰς ὄνειρα, δι' ὧν μεταφέρονται εἰς τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων καὶ τῶν παθῶν ταραττόμενον κόσμον. Ἀνεκάλυψα ἐπίσης ὅτι ἔχουσι τὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας των, καὶ ὅτι, βωβὰ πρὸς τὰς πρώτας, κρύπτουσι τὰ μυστικά των διὰ νὰ τὰ διηγηθῶσι μόνον εἴς τινας ἐκλεκτοὺς· οὗτοι δὲ, ποιηταὶ συνήθως ἄγνωστοι εἰς τὸν κόσμον, ἔχουσι ψυχὴν γαλήνιον, ἥτις φαίνεται ὅτι δροσίζεται καὶ ἀρωματίζεται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐαρινῆς αὔρας.

(Μετεφράσθη ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ σπουδαζούσης νεάνιδος διὰ τὴν ἐπιφυλλίδα τῆς Ἑπταλόφου.)

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ.

46.

Ζῶ εἰς θυελλώδεις τόπους, εἰς μεμονωμένα μέρη,
παγερὰ καὶ βλοσυρῶπις ἐν χειμῶνι τε καὶ θέρει,
διὰ τῶν γαμψῶν ὁπλῶν μου περιφράττουσα τὸ στέμμα
βασιλείας ἀπεράντου ἀπτοήτως καὶ ἠρέμα.
Ὅταν δὲ ἐπιδεξίως ἕν μου γράμμα ἀφαιρῇς,
εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων δίδομαι ἀντὶ τροφῆς.
Κατ' ἀναγραμματισμὸν δὲ πάλιν,
δύναμιν σημαίνω ἔθνους φοβεράν τε καὶ μεγάλην.

47.

Φέρω ὄνομα ἀσήμου ῥήτορος τῶν Ἀθηναίων.
Μετὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ τόνου,
καὶ ἐκθλίψ' ἑνὸς συμφώνου,
βασιλεὺς εἰμὶ συγχρόνως τῶν ὑπ' οὐρανὸν χερσαίων.

Γ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΜΕ΄ ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΛΕΞΙΓΡΙΦΟΥ.

Ὁπόσος (πόσος-ὅσος-σὸς-ὅς.)

ΠΑΡΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΜΕ΄ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ.

Τὴν ἐν σελίδι 308, στήλῃ βα, στίχῳ 30 τοῦ ἐν λόγῳ φυλλαδίου φράσιν: Ἀπέναντι τῆς ἀηττήτου σημασίας της, διόρθου: Ἀπέναντι τῆς ἀηττήτου σημαίας της.